

**JAARVERSLAG HZPC HOLDING B.V.
2020/21**

Inhoudsopgave

Bericht van Gerard Backx	5
Guiding continuous growth	6
Transformatie	7
Trots	8
01 Wereld	9
Trends & ontwikkelingen	10
Trends in aardappelconsumptie	10
Invloed coronapandemie op voedselconsumptie	11
Opkomende economieën	12
Impact klimaatverandering op aardappelen	13
Aardappelconcepten passend bij wensen & gewoonten	14
Potato Glory	14
Partner in beeld	15
02 Klanten	18
Nauwe samenwerking	19
Minder afzet onder invloed van coronapandemie	19
Introductie nieuwe rassen	21
Verduurzaming aardappelrassen	22
Agrarische digitalisering gaat verder middels producten van Solentum	23
Klantervaring en -tevredenheid in beeld	24
Medewerker in beeld	25
03 Export	28
Bijdrage leveren aan voedselvoorziening	29
Leveringen aan sanctielanden	29
Innovatie in export: smart bigbags	30
Brexit	30
Containertransport	31
Agent in beeld	31
04 Teelt	34

Groeimogelijkheden	35
Introductie van aardappelrassen in groei-economiën	35
Feeding the world onder druk	36
Local for local	37
Connecting growers	38
Teler in beeld	39
05 Research	42
Minder input, meer output	43
Hybride aardappelen	44
Flight to Vitality	46
Tetraploïde aardappelveredeling	47
Grotere vooruitgang mogelijk met gene-editing	48
Medewerker in beeld	49
06 Compliance	52
Corporate governance & personalia	53
Personalia managementstructuur per 30 juni 2021	53
Risicobeheersing	55
Resultaten, investeringen, financiering	58
Certificaten van aandelen	59
07 Verslag van Raad van Commissarissen	63
	64
08 Jaarrekening HZPC Holding	67
8.1 Geconsolideerde balans	68
8.2 Geconsolideerde winst- en verliesrekening	70
8.3 Geconsolideerd kasstroomoverzicht	71
8.4 Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening 2020/2021	72
Algemene grondslagen voor de geconsolideerde jaarrekening	72
Grondslagen voor waardering activa en passiva	80
Opbrengstverantwoording	85
8.5 Toelichting op de geconsolideerde balans	91

8.6 Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening	99
8.7 Enkelvoudige balans	103
8.8 Enkelvoudige winst- en verliesrekening	105
8.9 Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening	106
8.10 Toelichting op de enkelvoudige balans	107
09 Overige gegevens	114
	115

A portrait of Gerard Backx, a middle-aged man with short, graying hair, wearing a dark blue suit, a light blue shirt, and a striped tie. He is smiling slightly and looking towards the camera. The background is a blurred indoor setting with large windows.

BERICHT VAN GERARD BACKX

Guiding continuous growth

2020/2021 gaat de boeken in als een jaar waarin veel op losse schroeven kwam te staan. Het coronavirus hield de wereld in zijn greep en dat had zijn weerslag op alles en iedereen. Ook op HZPC. Waar we elk jaar inzetten op groei, moest HZPC SBA Europa nu een pas op de plaats maken. De fritesindustrie trok aan de handrem, omdat de fritesconsumptie flink terugliep als gevolg van de lockdowns in verscheidene landen. Olieprijzen kelderden en toeristen bleven weg, waardoor een aantal belangrijke afzetlanden over onvoldoende harde valuta beschikten. Ze importeerden daardoor minder pootgoed dan verwacht. STET Holland had, als belangrijke leverancier aan de versmarkt en chipsproducent PepsiCo, minder te verduren. De thuisconsumptie van aardappelen en chips zagen we toenemen. Bovendien wist STET Holland haar marktaandeel op peil te houden en in Noord-Afrika zelfs substantieel te verhogen. Daarmee zag STET Holland haar operationeel resultaat verbeteren ten opzichte van het boekjaar daarvoor, terwijl HZPC Europa genoeg moest nemen met een lagere winst. Daarnaast heeft HZPC al jaren een bankrekening in Libanon. Door de politieke onrust in dit land, heeft HZPC een groot deel van de tegoeden op deze rekening moeten afschrijven. Deze zaken hebben grote invloed gehad op het resultaat van HZPC. Desondanks is het aantal tonnen rassen dat is verkocht door HZPC en haar licentienemers toch weer iets gegroeid tot meer dan 900.000 ton. Dit komt met name door de groei van enkele licentienemers in Amerika, Afrika en Azië. Daarnaast hebben we het Connecting Grower programma geïntroduceerd wat als kosten het resultaat drukte.

Thuisconsumptie HZPC aardappelras Sunita

De ontwikkelingen lieten ons ook met een nieuwe, scherpere blik naar bedrijfsvoering en onze manier van werken kijken. We reisden noodgedwongen veel minder en veel van onze operationele werkzaamheden konden ook goed vanuit huis plaatsvinden. Vergaderen via videobellen bleek in veel gevallen goed te werken. Dat resulteerde ook deels in een besparing op de operationele kosten. Fysiek contact blijft echter essentieel voor bijvoorbeeld nieuwe relaties en introductie van rassen. We bleven investeren in het grootste kapitaal van HZPC: onze medewerkers. Als organisatie zijn en blijven we voortdurend in ontwikkeling. Dat vraagt om medewerkers die de kans krijgen en nemen om op persoonlijk en professioneel vlak te groeien. Zodat HZPC samen met medewerkers, telers, klanten en partners kan blijven inzetten op duurzame groei.

Als organisatie zijn en blijven we voortdurend in ontwikkeling. Dat vraagt om medewerkers die de kans krijgen om op persoonlijk en professioneel vlak te groeien.

Gerard Backx

Transformatie

De roep om nieuwe technologieën, digitalisering en het gebruik van data wordt steeds groter. Er wordt veel verwacht van HZPC als belangrijke wereldspeler en marktleider. Dat vraagt om een nieuwe manier van samenwerking en interne processen die naadloos op elkaar aansluiten. Zodat er meer tijd is voor verbeteringen en nieuwe ontwikkelingen. Met als doel om de beste producten en service te leveren aan onze telers en klanten. En te blijven groeien.

Om dat voor elkaar te krijgen, zijn we gestart met het programma 'Aurora'. Dit betreft een Business Transformation Program. Een nieuwe manier van werken op elk niveau in onze organisatie, zodat er minder tijd nodig is voor interne processen en we onze service richting telers en klanten verder kunnen verbeteren. Dit programma bevat onder andere de implementatie van een computersysteem waarmee planning, productie, financiële en logistieke systemen van alle vestigingen met elkaar zijn verbonden.

Trots

Ik ben er ongelofelijk trots op hoe onze medewerkers, telers, klanten en partners veerkracht, flexibiliteit en innovatief vermogen hebben getoond in dit boekjaar. Het heeft ons op veel vlakken laten groeien. Het stemt mij bovendien buitengewoon positief als ik naar de toekomst kijk.

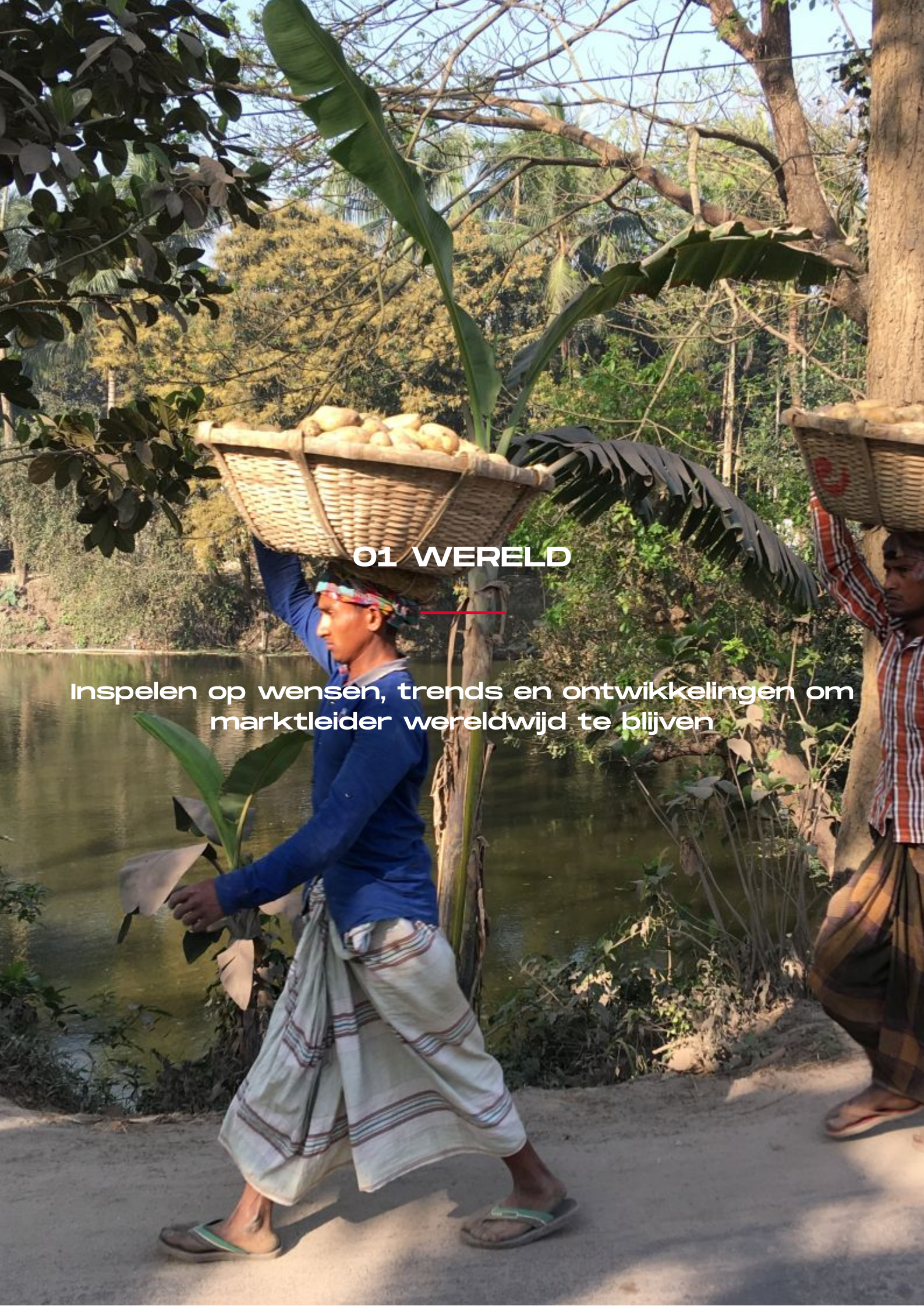
 Ik ben er ongelofelijk trots op hoe onze medewerkers, telers, klanten en partners veerkracht, flexibiliteit en innovatief vermogen hebben getoond in dit boekjaar.

Het langetermijnperspectief — HZPC Keeps you growing — is onveranderd gebleven. Al zijn er ook zaken, zoals uitbreiding van de Waddenzee landinwaarts, de beperkingen in internationaal bankverkeer met sanctielanden en het verbod op gene-editing, die mij persoonlijk zorgen baren. Met wat HZPC in haar mars heeft en de kansen en mogelijkheden die er nog zijn, laten we ons niet weerhouden om te groeien en een belangrijke bijdrage te blijven leveren aan de voedselzekerheid wereldwijd.

Je leest er veel meer over in dit jaarverslag.

Ik wens je veel leesplezier,

Gerard Backx

A photograph of a man in a blue long-sleeved shirt and a light-colored sarong with a striped border, walking along a riverbank. He is carrying a large woven basket filled with potatoes on his head. He is holding a banana leaf in his right hand. In the background, there is a river, lush green trees, and another person carrying a basket on their head. The text "01 WERELD" is overlaid on the image.

01 WERELD

Inspelen op wensen, trends en ontwikkelingen om
marktleider wereldwijd te blijven

Trends & ontwikkelingen

HZPC volgt de ontwikkelingen en trends in de wereld op de voet. We worden geconfronteerd met nieuwe uitdagingen, maar er zijn ook volop kansen voor een veelzijdig product als de aardappel. Samen met ketenpartners kijken we naar hoe we wendbaar en snel kunnen inspelen op de wensen, mogelijkheden en veranderingen. We lopen waar nodig voor de troepen uit om het pad te effenen voor nieuwe afzetmarkten en innovaties.

Ons HZPC aardappelras Sifra

Trends in aardappelconsumptie

Voedselpatronen en eetgewoontes veranderen voortdurend. En ook hoe mensen naar herkomst en productie van voedsel kijken. De inzet van chemische middelen in voedselproductie wordt steeds minder geaccepteerd, versterkt door aangescherpte regelgeving op dat gebied. Het liefst halen consumenten — met name in de rijkere landen — voedsel dichtbij huis.

De klassieke aardappelconsumptie maakt plaats voor gerechten waarin aardappelen zijn verwerkt. De opkomst van maaltijdboxen en online receptenapps helpen om nieuwe gerechten te creëren. 'Gemak dient de mens' immers: er is steeds meer bewerkt voedsel beschikbaar, omdat de consument steeds minder tijd besteedt aan koken. De opkomst van foodservices, waarbij je iemand een maaltijd laat voorbereiden en bij je thuisbezorgen, is een belangrijke trend voor de komende jaren. Daarin zien we ook de consumptie van frites en chips wereldwijd toenemen.

Friet van ons HZPC aardappelras Innovator

Invloed coronapandemie op voedselconsumptie

Vooraf in de horeca, tijdens evenementen, in pretparken en op festivals eten mensen frites. Door de strenge lockdowns in Europa, nam de fritesconsumptie zichtbaar af. In de zomer van 2020 was er sprake van een korte opleving toen de horeca tijdelijk weer open mocht. De lockdowns zorgden er echter ook voor dat de thuisconsumptie van aardappelen en chips juist toenam.

In armere landen waar al crises aan de oppervlakte lagen, heeft corona een versterkend effect gehad. De kloof tussen arm en rijk in de wereld is verder vergroot bij gebrek aan steunpakketten zoals we die in Europa kennen. Hoewel de aardappel geen recessiegevoelig product is, zijn de effecten van corona en de politieke onrust in bepaalde landen wel voelbaar in de internationale handel. We zien het bijvoorbeeld in Cuba, dat minder pootgoed heeft gekocht. Momenteel kan Cuba niet voldoende voedsel produceren. De voedselzekerheid staat onder druk. Dat biedt ook weer kansen: een aardappel groeit snel onder alle omstandigheden en kent een hoge voedingswaarde. Door meer pootgoed te importeren, kunnen landen dreigende voedseltekorten in korte tijd weer ombuigen.

Opkomende economieën

Waar je op Europees niveau slechts kleine verschuivingen ziet in demografie en consumptiegedrag, is de wereld daarbuiten flink in beweging. In grote opkomende economieën als India, China en Nigeria neemt de vraag naar aardappelen toe. In deze dichtbevolkte landen met ongekende bevolkingsgroei is de aardappel een ideaal gewas. Met weinig input kunnen mensen in relatief korte tijd een mooi en voedzaam product maken. We zien bovendien dat steeds meer westerse eetgewoontes hun intrede doen, bijvoorbeeld aan de toename van fritesconsumptie in deze landen.

Impact klimaatverandering op aardappelen

Aardappelen kunnen vrijwel onder alle omstandigheden en over de hele wereld geteeld worden. Waar dat lastig is, zoals in tropische gebieden, werken we samen met het aardappelinstituut Centro Internacional de la Papa (CIP) en Syngenta Foundation for Sustainable Agriculture (SFSA) om rassen te ontwikkelen die ook geschikt zijn voor tropische omstandigheden. Dat doen we door hoogwaardige rassen van HZPC te kruisen met oorspronkelijke tropische klonen van CIP. Zo ontstaan rassen die voorzien in de behoefte van kleine boeren in Azië, Afrika en Zuid-Amerika. De onregelmatigheid in neerslag is voor de aardappelteelt wel een uitdaging. We krijgen steeds meer te maken met hele droge periodes en periodes met extreem veel neerslag. De regulering en efficiënte benutting van regenwater wordt daardoor steeds lastiger. Een uitdaging waarbij we ons op de toekomst voorbereiden.

Rassen ontwikkelen voor tropische omstandigheden

Facts & figures

WATERGEBRUIK

287 liter

287 liter per kilo. Aardappelen gebruiken significant minder water dan bijvoorbeeld rijst (1827 liter per kilo)

VOEDSELGEWAS

top 3

Na rijst en tarwe is de aardappel als 3e meest belangrijke voedselgewas ter wereld

TROPISCHE RASSEN

5 rassen

Samen met Syngenta en CIP hebben we in Vietnam als doel 5 tropische rassen te ontwikkelen om te voorzien in voedselzekerheid

Aardappelconcepten passend bij wensen & gewoonten

HZPC ontwikkelt samen met ketenpartners nieuwe producten. Passend bij de veranderende eetgewoontes en -wensen. De veelzijdige aardappel is — dat spreekt voor zich — altijd de basis van deze concepten die uitblinken in smaak, gezondheid, variatie en gemak. Een mooi voorbeeld hiervan is Woksi: 'aardappelspaghetti' en 'aardappelrijst' die makkelijk te verwerken zijn in bijvoorbeeld wokgerechten en salades. Dit concept is inmiddels succesvol geïntroduceerd in de Finse markt onder het merk ROOTY. Of Leon&León frites die voortkomen uit het project Fries4All. Door de combinatie van veredeling, een coating en een andere manier van bereiden, bevat deze frites 30% minder calorieën, koolhydraten en vet.

Potato Glory

In Noord-Amerika werkt HZPC in het project Potato Glory aan de bewustwording van de eindeloze mogelijkheden van de aardappel. Dat doen we voor gebruikers in het foodservice kanaal (chefs) en het retailkanaal (diëtisten en category managers) en natuurlijk voor de consumenten zelf. Je kunt er immers zoveel meer mee dan alleen frites maken. Zo ontwikkelen we een gezond alternatief voor de populaire gepofte aardappel. Dankzij een aardappel met romige smaak (zoals bijvoorbeeld Vivaldi), zijn calorierijke toevoegingen als kaas en room niet langer nodig. In 2020 voerden we een smaakonderzoek uit onder 1200 consumenten in 4 verschillende steden, waarbij de smaak van de rassen Vivaldi, Sifra en Noblesse als winnaars uit de bus kwamen.

We werken samen met Yale University en University of Massachusetts, twee hoog aangeschreven universiteiten in de culinaire foodservice wereld, om verdere bewustwording m.b.t. aardappelen naar zowel de koks- als de generatie Z studenten te vergroten. Studentkoks serveren de gepofte aardappelen (Yale 20.000 maaltijden per dag en UMass 50.000 maaltijden per dag) zonder ongezonde toevoegingen aan de studenten. Het mes snijdt aan vele kanten: studenten eten gezonder, ze leren de mogelijkheden van de aardappel kennen en ze zijn tegelijkertijd onze aardappelambassadeurs in Noord-Amerika.

Martin van Ittersum

Professor Plantaardige productiesystemen Wageningen Universiteit

Globaal zie je in de wereld twee grote ontwikkelingen. Er zijn regio's waar de bevolkingsgroei tot stilstand komt en mensen bewuster zijn van wat ze eten. Dat geldt bijvoorbeeld voor Europa. Daar is zeker geen vraag naar meer voedsel, maar gaat het vooral om kwaliteit van voedsel, de impact op het milieu en de bevolkingsgezondheid.

In Afrika en delen van Azië neemt de bevolking juist in rap tempo toe, terwijl de productie achterblijft bij wat er mogelijk is. Daar moet je inzetten op productietoename op het huidige areaal, of met minimale uitbreiding van het areaal. De oplossing is vooral kleine lokale boeren op gang helpen en verder opschalen, zonder dat er nieuwe vervuiling ontstaat.

Europa zou het voortouw moeten nemen in een schoner voedselsysteem. Bijvoorbeeld door circulaire landbouw te stimuleren aangevuld met kunstmeststoffen. Zo kun je op het beschikbare land hetzelfde blijven produceren zonder daarmee te concurreren met biodiversiteit. Het is belangrijk dat boeren geprikkeld worden om het anders te kunnen doen. En dat consumenten ook voelen dat ze voor het ene voedsel meer betalen dan voor het ander. Boeren geven aan dat het beleid nog teveel zwabbert. Het ontbreekt aan een heldere koers waarop zij als ondernemers kunnen varen.

We moeten in Nederland koesteren waar we goed in zijn, zoals de pootgoedsector.

In beleid en onderzoek zie je dat de voedselvoorziening wereldwijd niet langer alleen maar vanuit het perspectief van productie en beschikbaarheid van voedsel wordt benaderd. Het gaat nu over het hele voedselsysteem: productie, verwerking én consumptie. Je lost namelijk de vraagstukken op het gebied van voedsel en duurzaamheid niet op door alleen aan de aanbodkant dingen anders te doen. Dat vraagt om een integrale en mondiale aanpak.

Tegelijkertijd moeten we in Nederland koesteren waar we goed in zijn. De pootgoedsector is daar een sterk voorbeeld van: het is van grote waarde wereldwijd en er zit heel veel kennis in. Zo'n sector moet je op een iets andere manier benaderen dan een hectare van een gewas dat je evenzogoed over de grens kunt telen.

A woman wearing a blue hairnet and white gloves is packing apples into a cardboard box. She is wearing a blue long-sleeved shirt with a logo that says "JUWE" and "AARDAPPELEN". The background is a white wall with some papers and a wooden door.

02 KLANTEN

Samen leveren we de beste aardappelen en
aardappelproducten aan consumenten wereldwijd

Nauwe samenwerking

De belangrijkste markten van HZPC zijn enerzijds de versmarkt, anderzijds de aardappelverwerkende industrie (processing) die zich voornamelijk toelegt op de chips- en fritesproductie. We werken nauw samen om aan te sluiten bij wat er bij hen leeft en speelt om zo de beste aardappelen en aardappelproducten te leveren aan consumenten wereldwijd. Door de coronapandemie kwamen zekerheden op losse schroeven te staan: waar we groei voorzagen, werden we geconfronteerd met een nieuwe werkelijkheid.

Chips van ons HZPC aardappelras Norman

Minder afzet onder invloed van coronapandemie

In boekjaar 2020/2021 waren er onder invloed van de coronapandemie twee belangrijke ontwikkelingen bij onze klanten die HZPC parten speelde in de afzet van pootgoed.

Fritesindustrie op de rem

In 2020 trapte de fritesindustrie hard op de rem. Er waren al grote voorraden bevroren frites opgebouwd, waarmee ruimschoots in de Europese vraag kon worden voorzien. De teelt van fritesaardappelen werd afgeremd en daarmee liep de totale afzet van pootgoed met zo'n 15% terug. Op basis van trends en ontwikkelingen, ging HZPC eerder nog uit van een groeiscenario met uitbreiding van areaal en afzet. Het was te laat in het seizoen om te anticiperen op

de teruglopende vraag van de fritesindustrie. Hierdoor zette HZPC 40.000 ton minder pootaardappelen af dan gepland. De verwachting is dat het voorziene groeiscenario — met een onderbreking van één tot twee jaar — zal doorzetten.

Friet van ons HZPC aardappelras Tiger

Minder afzet in derdelanden

Hoewel de gas- en olieprijsen inmiddels weer op het oude niveau zijn, daalden ze in 2020 stevig door de coronacrisis en politieke omstandigheden. Daar kwam bij dat landen als Cuba en Egypte te maken hadden met teruglopende inkomsten omdat toeristen wegbleven. Dit had als gevolg dat landen in bijvoorbeeld het Midden-Oosten, het Caribisch gebied en Noord-Afrika veel minder harde valuta tot hun beschikking hadden. Er werd hierdoor veel minder pootgoed geïmporteerd. Algerije — een grote koper van pootgoed van HZPC - stelde zelfs een importquotum in om de lokale markt te beschermen en te voorkomen dat te veel harde valuta het land verliet. Hierdoor kon HZPC Europa 20.000 ton minder pootaardappelen afzetten dan gepland. STET wist ondanks deze omstandigheden de afzet op peil te houden en zelfs groei te realiseren in Noord-Afrika.

Ons STET aardappelras El Mundo in Egypte

Introductie nieuwe rassen

Een ras kan nog zo goed zijn, het wordt pas écht succesvol gemaakt in de markt. We hebben daarom goed en intensief contact met de telers en klanten, we weten wat er speelt in de markt en werken voortdurend aan rassen die goed aansluiten op wensen en behoeften. Toch werd het afgelopen seizoen de introductie van nieuwe rassen bemoeilijkt doordat persoonlijk contact door de coronacrisis op een heel laag pitje stond. En juist bij een essentieel proces als rasintroductie bleek dat van cruciaal belang. De kleine hoeveelheden pootgoed van nieuwe rassen die HZPC produceerde, wisten we daardoor onvoldoende af te zetten.

Goed en intensief contact HZPC Garco van den Berg & teler Pieter Klaas Westerhuis

Verduurzaming aardappelrassen

Het bewustzijn rondom duurzaamheid groeit. Zowel bij consumenten, bedrijven en de politiek. Het verduurzamen van de aardappelteelt wordt in hoge mate bepaald door de keuze van het aardappelras. Het begint met wat je in de grond stopt. Maar wat is een duurzaam aardappelras? En hoe vind je deze? Samen met onze klanten zijn wij opzoek gegaan naar het antwoord op de vraag wat een duurzaam aardappelras voor hen betekent. Wij zijn gekomen tot vijf onderwerpen:

- Hoge marktgeschikte opbrengst
- Meststof-efficiëntie
- Bewaarbaarheid
- Ziekte resistentiepakket
- Zoetwater behoefte

Wij hebben honderden aardappelrassen getoetst op deze vijf onderwerpen welke zijn opgebouwd uit meer dan 35 verschillende aardappel karaktereigenschappen. Dit hebben we gedaan voor verschillende markten. Jaren achtereen. Zo is ons betrouwbare Even Greener-model ontstaan. Wij kunnen nu precies bepalen of een ras écht duurzaam is. Met het Even Greener-model helpen wij onze klanten om eenvoudig een duurzame aardappelkeuze te maken. Niet door te kijken naar één enkele eigenschap, maar naar de gebalanceerde set van vijf onderwerpen.

Zoetwater op een aardappelplant van ons HZPC-ras Innovator

Agrarische digitalisering gaat verder middels producten van Solentum

In 2015 richtte HZPC het dochterbedrijf Solentum B.V. op. Agrarische innovaties die in eerste instantie ontwikkeld en gebruikt werden door Research & Development van HZPC, worden binnen Solentum verder ontwikkeld en vercommercialiseerd. Zo kunnen kansrijke en slimme meetinstrumenten als de SolGrader, SolAntenna en SolEye hun weg vinden naar telers en de verwerkende industrie. Solentum ontstond vanuit creativiteit en innovatiekracht, maar ligt door de complexiteit ook ver af van onze dagelijkse werkzaamheden. We hebben besloten om de Solentum B.V. bedrijfsactiviteiten per 1 juli 2021 te beëindigen. Zonder enige twijfel zien en beseffen wij binnen HZPC het steeds meer toenemende belang van digitale data in de agrarische bedrijfstak. Anderzijds constateren wij ook dat deze digitaliseringsontwikkeling zich in de aardappelbedrijfsketen langzamer ontwikkelt dan gedacht. Meerdere redenen liggen hieraan ten grondslag.

Pessl Instruments neemt producten Solentum over

Er is ook goed nieuws. Pessl Instruments GmbH heeft enkele producten van Solentum over genomen vanaf 1 mei 2021. Vanaf 2019 werkte Solentum al samen met Pessl Instruments, een pionier in digitalisering voor de agrarische sector. Met de overname van deze producten, garanderen we toekomstige vernieuwingen en verbeteringen, zodat klanten kunnen blijven werken met deze producten.

[Lees hier het volledige persbericht](#)

Klantervaring en –tevredenheid in beeld

Voor een optimale samenwerking en relatie met onze klanten, is het belangrijk dat we weten wat er bij onze klanten speelt, wat ze nodig hebben en hoe wij ze nog beter van dienst kunnen zijn. Door intensieve contacten en veelal jarenlange relaties, kennen we onze klanten goed. Het is daarnaast belangrijk om een algemeen beeld te krijgen van hoe onze klanten HZPC ervaren en hoe tevreden ze zijn. Daarom voeren we een onderzoek uit onder al onze klanten in Europa, waarin we op zoek gaan naar antwoorden op vragen als: Hoe tevreden zijn onze klanten? Op welke vlakken kunnen we verbeteren? En waarmee moeten we vooral doorgaan? Het doel is om verbeteringen door te voeren zodat we nog meer waarde toevoegen voor onze klanten. Klanten kunnen ervoor kiezen om anoniem mee te doen of om hun gegevens wel te delen. In het laatste geval nodigen we ze uit voor een persoonlijk gesprek.

In gesprek met één van onze partners

Rutvik Patil

Commercieel manager STET

Mijn vader en opa verbouwen mango's in India. Als ik mijn ogen dicht doe, zie ik me nog als klein jongetje aan de hand van mijn opa tussen de mangobomen staan. Dat is de verbintenis die ik voel met de landbouw. Mijn affiniteit met aardappels kwam pas toen ik naar Nederland verhuisde en bij HZPC begon. Ik houd van de dynamiek. De aardappelproductie neemt drie maanden van het jaar in beslag. Dan moet het gebeuren. Dat maakt het spannend en mijn werk interessant.

Een jaar geleden maakte ik de overstap naar STET. Wat STET uniek maakt, is de sterke focus. Wat we doen, doen we goed. We mijden geen riskante markten, maar opereren erin. Daardoor is elke werkdag spannend, want je weet nooit wat er gebeurt. Binnen STET hebben we korte lijnen: als een klant belt met de vraag of ik bepaald pootgoed kan leveren, heb ik binnen een minuut een antwoord vanuit de productie. De eenvoud, daar houden onze klanten van. Dat kan ook omdat we maar met veertig collega's zijn. Dat voelt echt als familie.

Ik voel me sterk verbonden met onze missie: voedselzekerheid wereldwijd.

Ik zorg ervoor dat we onze strategie vasthouden in alles wat we doen. Door die focus, kunnen we onze klanten de aandacht geven die nodig is. Daarnaast ben ik verantwoordelijk voor zes verschillende marktbestemmingen. Zo houd ik gevoel bij de markt. Binnen STET kunnen we snel schakelen, maar we verliezen nooit de lange termijn uit het oog. We zijn heel transparant in wat we doen en we leveren snel en vaak vroeg in het seizoen. Daardoor heeft STET het buitengewoon goed gedaan tijdens de coronapandemie.

Ik voel me sterk verbonden met onze missie: voedselzekerheid wereldwijd. Uiteindelijk gaat het niet alleen maar om je salaris of je positie. Onze eindklanten in een aantal derdelanden hebben soms maar 1 hectare land en dat is hun leven. Het is bijzonder om daaraan te mogen bijdragen.

O3 EXPORT

Overal en onder alle omstandigheden blijven we het beste pootgoed leveren

Bijdrage leveren aan voedselvoorziening

Een essentiële bijdrage leveren aan de voedselvoorziening wereldwijd, dat is wat ons drijft. Met het exporteren van pootgoed gaan wij verder waar anderen stoppen. We investeren in slimme technologieën en kijken hoe we poot aardappelen het beste op de plek van de bestemming krijgen. Dat betekent dat we ondanks politieke onrust, oorlogen en de gevolgen van corona wereldwijd blijven leveren en onze afzetmarkt vergroten daar waar het kan en de kansen liggen.

Onze rassen in India

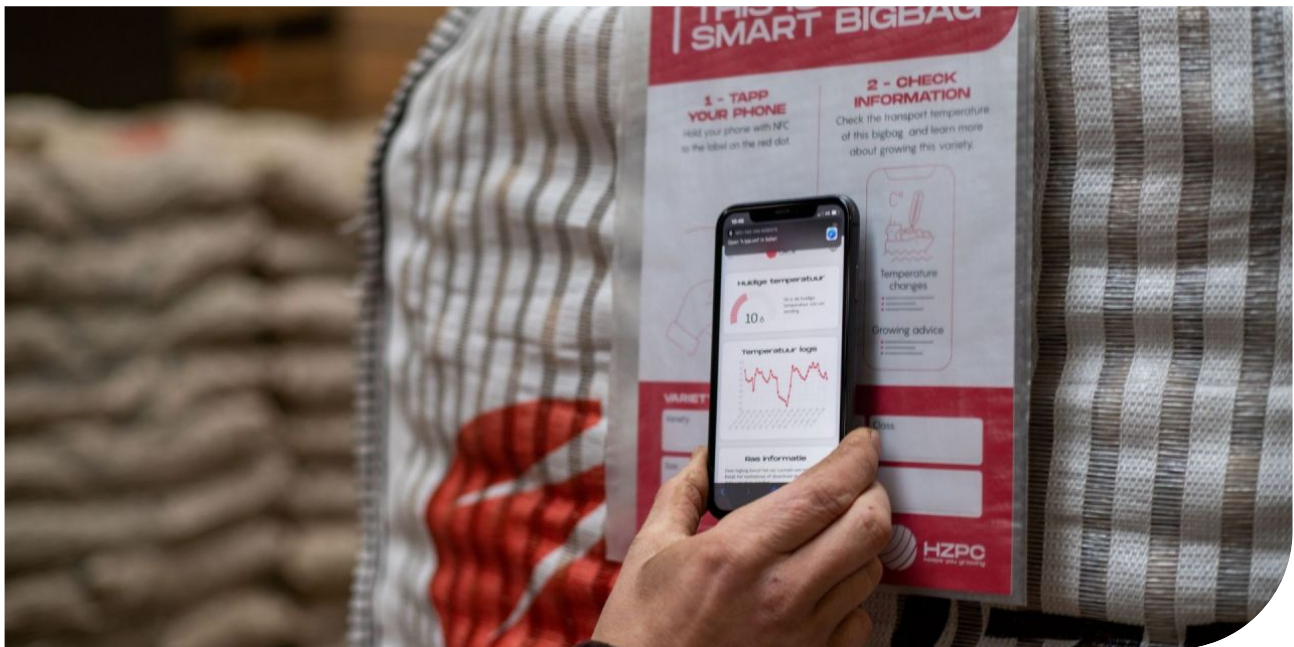
Leveringen aan sanctielanden

Een bijdrage leveren aan de wereldwijde voedselvoorziening is de reden van ons bestaan. We zetten alles op alles om zoveel mogelijk landen in de wereld van kwalitatief hoogstaand pootgoed te voorzien. We sluiten daarbij geen enkele bevolkingsgroep uit. Dat betekent dat we er niet voor terugschrikken om aan USA-sanctielanden te leveren, ook al neemt dat de nodige risico's met zich mee. En hoewel de Verenigde Naties (VN) en de Europese Unie (EU) export naar deze landen toestaan, heeft het internationale bankverkeer wel met restricties te maken. Europese en Amerikaanse banken mogen of willen geen gelden ontvangen uit sanctielanden.

Die twee zaken staan haaks op elkaar en kunnen een bedreiging vormen voor de voedselvoorziening. Vanuit de volle overtuiging dat we willen blijven leveren, zijn we meerdere jaren op zoek gegaan naar een alternatief voor de geldstromen via een bank in Libanon. Door de situatie die in Libanon sinds november 2020 is ontstaan, kunnen we niet de harde valuta op onze bankrekening naar Europa overmaken. De tegoeden op deze rekening hebben we moeten afwaarderen. Dit is direct van invloed op het nettoresultaat van 2020/2021.

Innovatie in export: smart bigbags

In 2020/2021 breidden we een proef met slimme bigbags uit in samenwerking met ontwikkelaar Niels Postma van Tapponline. We verzonden maar liefst 1.100 bigbags, voorzien van een label met chip naar Bulgarije, Frankrijk, Italië, Portugal, Servië, Spanje en Turkije. Afnemers kregen hiermee op hun smartphone toegang tot teeltadviezen en rasinformatie in hun eigen taal. 100 van deze bigbags hadden ook een microsensor om temperaturen uit te lezen, zodat we inzicht in de veranderende condities gedurende het transport. Door met labels van circulair papier te werken, is de vinding ook nog eens duurzaam. Pakt de proef goed uit, dan kijken we ook naar sensoren die luchtvochtigheid en CO₂-gehalte meten. De smart bigbags kunnen wereldwijd op de nodige aandacht rekenen en bovendien hebben de bigbags de bronzen innovatieprijs gewonnen bij Potato Europe 2021.

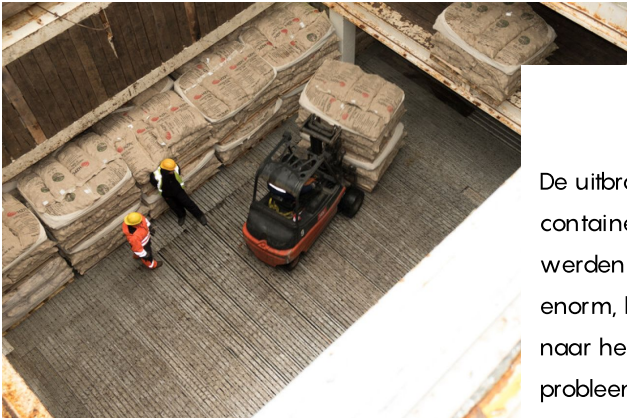
Scannen van het label van circulair papier

Brexit

Begin 2020 stapte het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie. De Brexit was een feit. Tot en met juni 2021 kon HZPC nog pootaardappelen leveren van de Europese Unie naar het Verenigd Koninkrijk en andersom. Per 1 juli 2021 is dit niet meer mogelijk. We hopen dat het ooit tot een verdrag tussen het Verenigd Koninkrijk en de Europese Unie komt, waarmee het mogelijk wordt om pootaardappelen te importeren en exporteren.

Containertransport

De uitbraak van het coronavirus in China heeft het containertransport wereldwijd ontregeld. Hierdoor werden afvaarten geschrapt en stegen de prijzen enorm, bijvoorbeeld voor het vervoer van pootgoed naar het Midden-Oosten en Noord-Afrika. HZPC wist dit probleem deels op te lossen door zeer vroeg een vast aantal containers per afvaart te garanderen en zo de leveringen vroeg in het seizoen veilig te stellen.

Facts & figures

EXPORT

96 landen

Wij exporteren ons pootgoed naar 96 landen

BIGBAGS

1100

We verzonden 1100 slimme bigbags voorzien van label met chip

#1 EXPORT LAND

Nederland

Jaarlijks wordt er tot 1 miljoen ton pootaardappelen geproduceerd in Nederland

Meer info

Hady Dagher

Agent HZPC in Libanon

Tot 2019 had Libanon een sterk banksysteem en was het eenvoudig zakendoen. Nu verkeert ons land in een crisis en zijn alle bankrekeningen bevroren. Dat betekent dat niemand meer bij het geld kan wat op de bank staat of geld kan overmaken. De regering nam dit besluit naar aanleiding van de economische crisis en de demonstraties in 2019. De bevolking haalde uit angst hun geld van de bank, de regering stak daar een stokje voor. Inmiddels wordt het land al ruim een half jaar nauwelijks bestuurd. We zitten in een impasse.

Voor mij als vertegenwoordiger van het pootgoed van HZPC in Libanon, betekent het dat mijn werk een stuk ingewikkelder is geworden. Er zijn weliswaar geen restricties op de im- en export, maar om pootgoed te kunnen importeren, heb je veel geld nodig. We importeerden ongeveer 17.000 ton aan pootaardappelen in Libanon. De betaling van deze aardappelen is erg moeilijk doordat het banksysteem zeer slecht functioneert als gevolg van de crisis in Libanon. Dat vraagt bijzonder veel tijd en energie van mijn kant. Uiteindelijk moet ik zorgen dat de klanten wel betalen, opdat er ook in de toekomst nog aardappelen worden geproduceerd in Libanon om de mensen te voeden.

Daarnaast hebben we veel last van de wisselkoers van de Libanese pond. Om te importeren heb je dollars of euro's nodig. Er is heel lastig aan te komen en de wisselkoers stijgt dramatisch. Er is bovendien een periode geweest dat ik mijn huis niet eens uit kon vanwege demonstraties en wegblokkades. Gelukkig ging dat het afgelopen seizoen weer beter.

Natuurlijk maak ik me wel zorgen, maar we zijn in Libanon ook gewend aan problemen. Al realiseer ik me wel dat dit een complexe situatie is, waar we niet zomaar uitkomen. Als het lukt om deze crisis achter ons te laten met een nieuwe regering, dan kan het land wel snel herstellen.

 De aardappel is het belangrijkste gewas in Libanon. En is juist in deze tijd in Libanon misschien nog wel belangrijker.

Ik moet nu veel meer moeite doen om pootgoed te verkopen. Toch zullen mensen altijd pootgoed blijven planten; het is het belangrijkste gewas in Libanon. De aardappel is juist in deze tijd in Libanon misschien nog wel belangrijker. We hebben dit jaar ook minder aardappelen geëxporteerd, omdat de Libanese aardappelconsumptie toenam. De aardappel is nog betaalbaar, terwijl veel voedsel te duur wordt voor veel mensen.

Mijn bedrijf heeft een goede reputatie en loyale klanten. Het is ook fijn samenwerken met zo'n grote en betrouwbare partij als HZPC. De markt is hier stabiel en traditioneel. Veel gaat nog op dezelfde manier als zo'n dertig jaar geleden. Spunta is van oudsher het belangrijkste en succesvolste ras, maar steeds meer telers werken ook met andere en nieuwe rassen, zoals Farida en Hermosa. Onze aardappelen zijn beroemd in Libanon, vanwege de goede smaak. Dat stemt mij ook positief over de toekomst.

O4 TEELT

Het pootgoed van HZPC en haar telers is van
onschatbare waarde

Groeimogelijkheden

2020 was een droog jaar met een lagere oogst van pootgoed aardappelen als gevolg. Waar we jaarlijks samen met onze telers inzetten op groei, maakten we nu een pas op de plaats door het coronavirus. HZPC zette wel grote en belangrijke stappen in de licentieteel. Er zijn nog volop kansen en nieuwe gebieden. Samen met onze telers zetten we in op de groeimogelijkheden van de toekomst.

Ons HZPC aardappelras La Vie

Introductie van aardappelrassen in groei-economiën

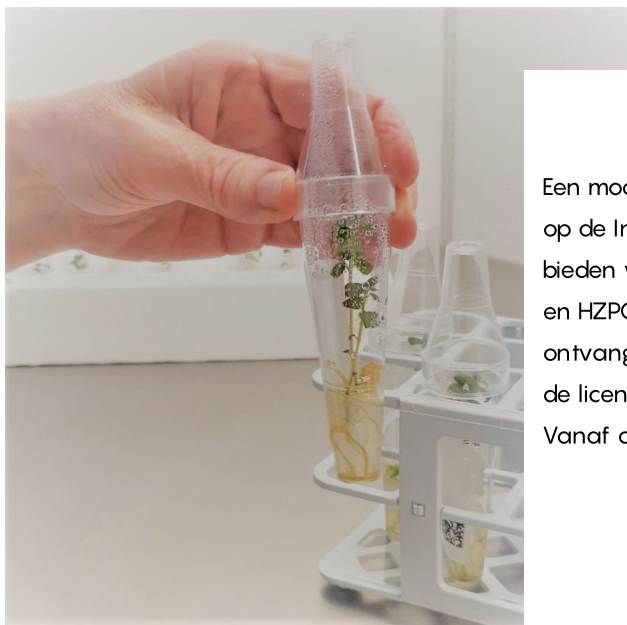
Opkomende economieën zoals China, India, Egypte en Nigeria kennen een enorme bevolkingsgroei. Voor HZPC liggen er belangrijke kansen om onze genetika goed te introduceren op die markten, zodat de mensen daar toegang hebben tot voldoende en goed voedsel. Zeker met het oog op waterschaarste, is een aardappel een goed alternatief voor een gewas als rijst.

Waar we ons voorheen vooral profileerde als Europees bedrijf, richten we ons meer en meer op de mondiale markt. Het kost tijd om voet aan de grond te krijgen en ervoor te zorgen dat het intellectueel eigendom goed geborgd is. We lopen voor de troepen uit om markten open te breken.

Rassen introduceren in nieuwe landen is geen gemakkelijke taak. In sommige landen is pootgoed importeren geen optie. Waar dat niet kan, zetten we in op licentieteel. Partners in die landen mogen de rassen van HZPC telen en betalen daar in ruil een licentievergoeding voor. Licentieteel betekent dat de rassen als moederplantje naar deze

landen vervoerd worden. Daar worden ze in het laboratorium opgekweekt en vermeerderd. Vervolgens worden ze uitgeplant voor de teelt van miniknollen, die op hun beurt weer uitgeplant worden voor de teelt van pootgoed.

Vanuit de opkomende economieën is er steeds meer interesse in het intellectueel eigendom van rassen. Het is belangrijk om scherp toe te zien op ons intellectueel eigendom. Bij onrechtmatig gebruik van onze rassen, grijpen we in.

Een mooi voorbeeld is de introductie van HZPC-rassen op de Indiase markt. Na jarenlange voorbereidingen bieden we nu vanuit een joint venture algemene rassen en HZPC-rassen aan. Voor onze eigen rassen ontvangen we licentiegelden. Komend seizoen komen de licentiestromen vanuit onze joint venture op gang. Vanaf daar verwachten we snel te groeien in India.

Feeding the world onder druk

In de rijke delta van Nederland vindt het hoogwaardige uitgangsmateriaal voor [aardappelen wereldwijd zijn oorsprong](#). HZPC vindt dat we daarmee de maatschappelijke plicht hebben om goede pootaardappelen te produceren, waarvan miljoenen mensen kunnen eten in de rest van de wereld.

Onze belangrijkste drijfveer — feeding the world — komt echter meer en meer in de knel, doordat andere duurzaamheidsprincipes veel zwaarder wegen. Dat we rekening houden met de biodiversiteit en het gebruik van chemicaliën terugdringen, is niet meer dan logisch. Het vraagt tijd om verbeterde rassen hiervoor te ontwikkelen. Of die tijd ons en onze telers in diverse landen wordt gegund, is de vraag.

Local for local

Waar trends, regelgeving en duurzaamheid samenkomen: dat is local for local. De vraag vanuit de consument naar voedsel 'uit de buurt', past bij regelgeving die het gebruik van chemicaliën steeds meer terugdringt. Zo is het gebruik van specifieke middelen verboden, dit leidt tot een zoektocht naar alternatieven. Waar eerder in Nederland geteeld pootgoed vanuit koelhuizen de hele wereld over ging, laten we nu steeds meer telers buiten Nederland ons pootgoed telen. Hiermee brengen we het aantal transportkilometers terug. In Frankrijk, het grootste productieland na Nederland, is ons pootgoedareaal enorm gegroeid. Daarnaast produceren we 'local for local' in het Verenigd Koninkrijk, België, Duitsland, Polen, Finland, Spanje, Nederland, Rusland en India.

Connecting growers

Zonder telers, geen HZPC

Wij hechten veel waarde aan de relatie en bijzondere verbintenis met onze actieve telers. Daarom zijn we geen coöperatie of beursgenoteerd bedrijf, maar eigendom van de telers. Ongeveer de helft van de HZPC-certificaten zijn nu nog in het bezit van oud-telers, terwijl we graag de nieuwe generatie actieve telers meer willen betrekken bij HZPC. Zo blijven we van en voor telers. Met Connecting Growers stellen we oud-telers in staat hun certificaten aan ons te verkopen. We schenken ze vervolgens aan actieve telers op basis van het aantal hectares pootgoedareaal. Hiervoor trekken we jaarlijks € 1,5 miljoen uit. In 2021 hebben we voor 1,35 miljoen certificaten gekocht en geschonken aan onze active telers die mee willen doen. 70% van onze telers, in de EU, hebben aangegeven mee te willen doen aan het Connecting Growers programma. In juni 2021 hebben voor de eerste keer de certificaten gegeven aan de teeltbedrijven.

Facts & figures

AANTAL HA POOTGOED

23.720 ha

Onze telers telen pootgoed op
23.720 hectare

AANTAL TELERS

972

In totaal telen er 972 pootgoedtelers
voor ons

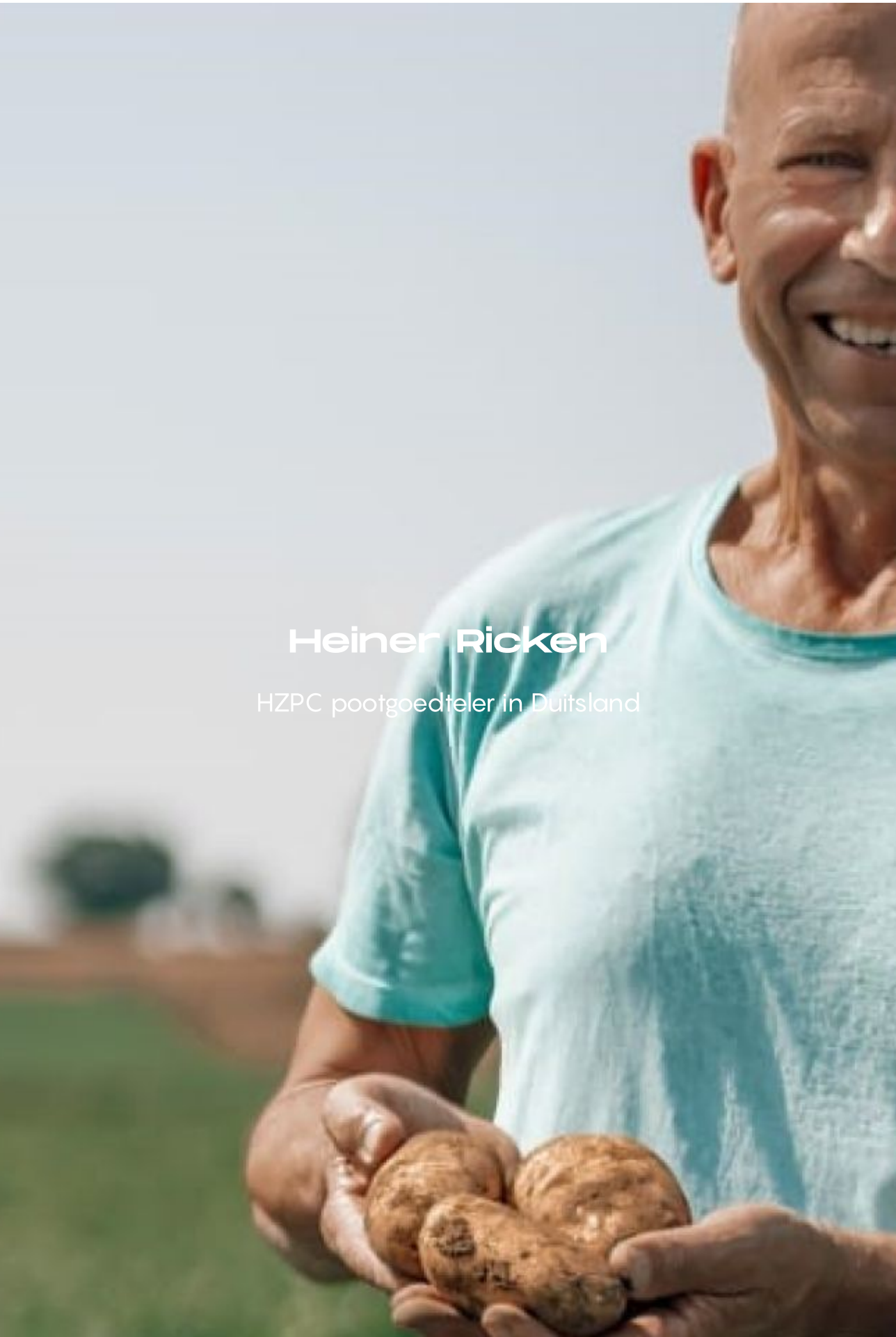

CONNECTING GROWERS

70% van onze
telers

70% van onze telers in de EU
nemen deel aan het programma

A close-up photograph of a middle-aged man with a friendly smile, wearing a light blue t-shirt. He is holding several small, round, brown-skinned potatoes in his hands. The background is a blurred outdoor setting with green grass and a clear sky.

Heiner Ricken

HZPC pootgoedteler in Duitsland

Toen de Annabelle nog maar net op de markt was, kreeg ik dit aardappelras aangeboden om te proberen. Dat was mijn kennismaking met HZPC. Sindsdien werk ik met HZPC samen. Ik teelde voorheen alleen aardappelen voor de versmarkt, maar de afgelopen tien jaar zijn daar ook rassen voor de frites- en chipsindustrie bij gekomen. HZPC is in mijn ogen een vooruitstrevend bedrijf. Dat zie je terug in de manier waarop HZPC zaken doet én de focus op de ontwikkeling van nieuwe rassen.

 HZPC is in mijn ogen een vooruitstrevend bedrijf. Dat zie je terug in de manier waarop HZPC zaken doet én de focus op de ontwikkeling van nieuwe rassen.

In 1942 startten mijn opa en vader met ons bedrijf. Het was toen nog in erfpacht, maar sinds 1994 is de boerderij ons eigendom. We hebben flink kunnen uitbreiden door grond aan te kopen. Nu run ik het bedrijf samen met twee van mijn zonen. We hebben ongeveer 200 hectare aan aardappelen.

Het mooie aan aardappelen telen is dat het heel spannend is, omdat je te maken hebt met het weer en met planten. Voor ons begint het seizoen al in januari: ik plant de Annabelle aan het eind van die maand. Vervolgens bedekken we alles met folie, om zo de knollen tegen de vorst te beschermen. Mijn doel is om eind april of begin mei de aardappelen al te oogsten. Elk jaar is het weer een wedloop met de tijd en het weer of het ook daadwerkelijk lukt.

Ik vind het belangrijk dat de kwaliteit en opbrengst van de aardappelen goed is. Daar heb je uiteraard sterke rassen voor nodig met een hoge opbrengst. Veel telers in Duitsland kiezen ervoor om zich te specialiseren in één soort aardappel. Ik kies er juist voor om verschillende soorten aardappelen te telen voor de versmarkt, maar ook voor de chips- en fritesindustrie. Dat maakt het een stuk complexer.

Een belangrijk thema voor ons bedrijf is duurzaamheid. We moeten zorgvuldig omgaan met de beschikbare middelen. Denk aan watergebruik, meststoffen en ook bestrijdingsmiddelen. Dat heeft ook zijn weerslag op de ontwikkeling van nieuwe aardappelrassen. Het gaat niet langer alleen maar over de hoogste opbrengst, maar zeker ook over de mate van resistentie en de gevolgen van de klimaatveranderingen. We hebben aardappelrassen nodig die met minder water en bestrijdingsmiddelen toe kunnen. En dat in combinatie met goede smaak en goede eigenschappen. Het is mooi om als teler daarin ook je verantwoordelijkheid te nemen om daar de juiste keuzes in te maken.

O5 RESEARCH

Innovatie voor vitale en resistente rassen

Minder input, meer output

Duurzaamheid staat in de aardappelteelt hoog op de agenda. HZPC werkt aan meer vitale en resistente rassen en daarmee aan het terugdringen van het gebruik van chemicaliën. Het motto is: minder input, meer output. Om zo te doen waarin we geloven: een bijdrage leveren aan de voedselzekerheid wereldwijd. En dat kan met de aardappel, die onder alle omstandigheden kan groeien en een hoge opbrengst heeft met gebruik van zo weinig mogelijk water.

Collega Isabelle Kerkhoff in de kas

We zetten fors in op Research & Development om met nieuwe en bestaande rassen te blijven voldoen aan de wensen van consumenten, klanten en telers. In 2020 hebben we belangrijke stappen gezet voor nu en de toekomst.

Collega Jonathan Sonsiama aan het werk in ons lab

Hybride aardappelen

De afgelopen jaren hebben we grote stappen gezet in een baanbrekende aardappelinnovatie: hybride aardappellassen. In een hybride aardappel worden twee diploïde inteeltlijnen gecombineerd. Het botanische zaad dat voortkomt uit deze kruising is het ras. Uit dat zaad worden aardappelknollen geproduceerd.

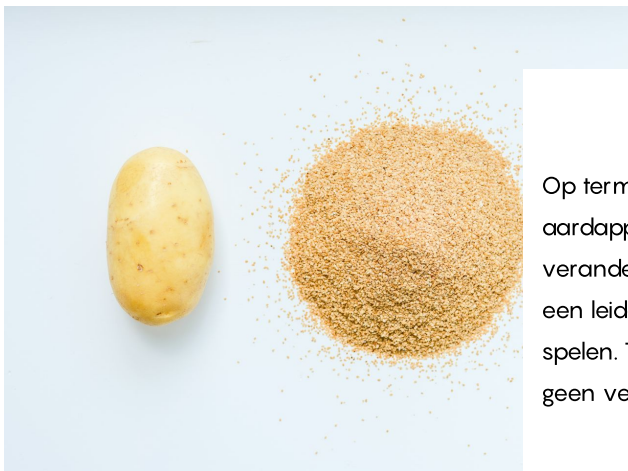
Hierdoor kun je veel snellere genetische vooruitgang boeken. Deze veredelingsmethode wordt al langer toegepast bij bijvoorbeeld suikerbieten, maar voor aardappelen is het proces een stuk lastiger. Toch zijn we een decennium geleden de uitdaging aangegaan. En met succes: HZPC is een van de weinige bedrijven die deze baanbrekende techniek in aardappelen beheerst. In 2021 verwachten we het eerste prototype van een hybride aardappelras in handen te hebben. Naar verwachting komt dit aardappelras in 2025 op de markt in Centraal-Afrika en Azië. Na een succesvolle introductie, volgen daarna andere gebieden. De focus voor de marktintroductie ligt vooral in gebieden waar we momenteel geen of heel moeilijk pootaardappelen kunnen verkopen. Hierdoor creëren we met de hybride rassen toegang tot – voor HZPC – nieuwe markten.

Hybride zaad

Voordelen van hybride aardappelrassen

- Ze groeien zowel uit een knol als uit zaad.
- Het transport van zaad is minder risicovol en de kans op het overdragen van ziekten is veel kleiner.
- Het transport van zaden is goedkoper en gemakkelijker uit te voeren. Ideaal voor landen die moeilijker bereikbaar zijn.
- Waar importeren van pootgoed lastig of niet toegestaan is, bieden zaden uitkomst.
- We hebben veel meer invloed op de kenmerken van hybride aardappelrassen.
- Met hybride veredeling kunnen we rassen binnen 4-5 jaar resistent maken tegen ziekten. Met klassieke veredeling duurt datzelfde proces 10 jaar.
- We kunnen sneller een aardappelras aanpassen en daarmee beter inspelen op de wensen en eisen van onze klanten.

Op termijn zal de ontwikkeling van de hybride aardappelrassen de totale manier van veredelen veranderen. HZPC wil absoluut na deze verandering een leidende rol in de aardappelveredeling blijven spelen. Teelt vanuit zaad is echter additioneel op en geen vervanging van de traditionele aardappelteelt.

Flight to Vitality

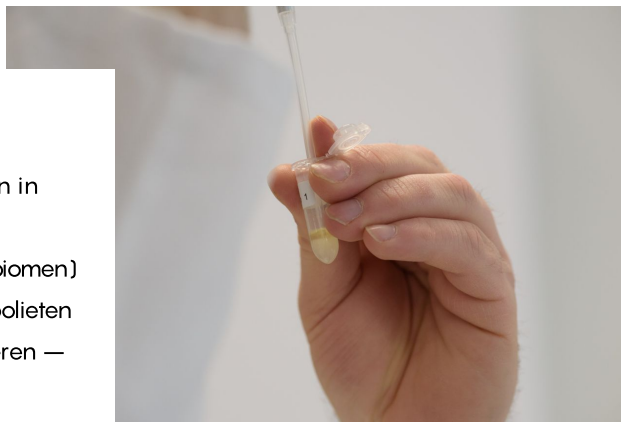
Het is misschien één van de grootste mysteries in de aardappelteelt: hoe kan het dat pootgoed de ene keer veel beter en sneller groeit dan de andere keer? Om die vraag te beantwoorden, werken HZPC en partners sinds 2018 samen in het onderzoeksproject Flight to Vitality.

Het onderzoek combineert data over formaat, groeisnelheid en homogeniteit van aardappelplanten met biochemische metingen die inzicht geven in de samenstelling van aardappelrassen. Inmiddels is duidelijk dat de omstandigheden (bijvoorbeeld klimaat, grondsoort en vochtigheid) nauwelijks van invloed zijn op de kiemkracht.

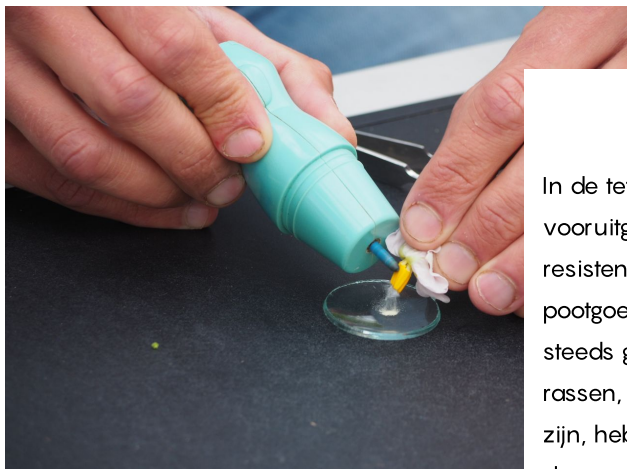
Collega Falko Hofstra onderzoekt kiemkracht

Het onderzoek spitst zich nu toe op de verschillen in samenstelling van het pootgoed. Zo speelt een combinatie van schimmels en bacteriën (microbiomen) waarschijnlijk een belangrijke rol. Ook de metabolieten — die energie en bouwstoffen aan de plant leveren — beïnvloeden de vitaliteit van aardappelen.

Eind 2021 is het onderzoek naar metabolieten en microbiomen afgerond en daarmee is een doorbraak voor de pootgoedsector binnen handbereik. Nooit eerder lukte het om de bepalende factoren voor kiemkracht boven tafel te krijgen. Belangrijke informatie, want daarmee kunnen we beter de vitaliteit van pootgoed voorspellen. Dat leidt tot minder verspilling en meer kans op een succesvolle opbrengst. En dat is goed nieuws voor telers, verwerkers en de voedselvoorziening wereldwijd.

Tetraploïde aardappelveredeling

In de tetraploïde aardappelveredeling, boekt HZPC grote vooruitgang als het gaat om het verbeteren van resistentie van aardappelrassen. Vanuit de pootgoedtelers wordt de roep om virusresistente rassen steeds groter. Met name voor de aankomende jongere rassen, die over zo'n vijf jaar op de markt gevestigd zijn, hebben we resistentiepakketten die voldoen aan de vraag van onze klanten. Dankzij moleculaire merkers kunnen we bovendien veel sneller een strengere selectie maken. Een plantje gegroeid uit zaad is daarbij al voldoende om aan het DNA de gewenste eigenschappen af te lezen en selectiekeuzes te maken. Hierdoor kunnen we in een vroeg stadium multiresistente rassen selecteren, waarin we in een later stadium streng selecteren op de juiste kwaliteit en hoge opbrengst.

Grotere vooruitgang mogelijk met gene-editing

Gene-editing is een techniek die ons in staat stelt om in veel kortere tijd dan in de klassieke veredeling absoluut resistente rassen te ontwikkelen. De wetgeving in de EU classificeert dit echter als genetisch gemodificeerde organismen (GMO).

Inmiddels onderstreept een studie in opdracht van de Europese Commissie dat gene-editing een belangrijke rol kan spelen in de verduurzaming van de voedselproductie. Daarnaast blijkt uit het onderzoek dat de wetgeving rondom GMO die twintig jaar geleden in werking trad, niet meer past bij de wetenschappelijke vooruitgang die is geboekt op dit vlak.

HZPC is pleitbezorger van legalisering van gene-editing voor gewassen in de EU, omdat het cruciaal is voor de verduurzaming van aardappelteelt en voor de voedselzekerheid. Het onderzoek zet de deuren open voor nieuwe wetgeving.

Collega Carolina Fernandez HZPC Research

Wat is gene-editing?

Bij gene-editing creëer je mutaties die je ook in de natuur zou kunnen vinden in het bestaande DNA. Daarmee verschilt het van GMO: daar breng je DNA van de ene plant in de andere plant.

Facts & figures

INVESTERING

10 miljoen euro

Wij besteden ieder jaar 16% van onze gebudgetteerd marge aan R&D

ONDERZOEKTEAMS

7 teams

Wij hebben zeven gepassioneerde onderzoekteams

NIEUW KANTOOR

In 2020

Gedurende het afgelopen jaar zijn we ons researchcentrum aan het renoveren

Nieuw pand Metslawier

In december 2020 is de eerste fase van vernieuwing voor het researchcentrum in Metslawier afgerond met nieuwe kantoren. De komende tijd wordt het gebouw opgeknapt en de laboratoria vernieuwd.

Ivana Imerovski

Commercieel veredelaar HZPC

Als veredelaar ontwikkel ik nieuwe aardappelrassen. Mijn focus ligt op pootaardappelen voor de retailmarkt, met name in Europa, Noord-Amerika en Australië. Deze aardappelen verschillen op een aantal punten van aardappelen die bestemd zijn voor de traditionele markten in bijvoorbeeld Afrika en Oost-Europa, waar mijn collega Jeroen Bakker meer bij betrokken is. Het team van veredelaars wordt gecompleteerd door Peter Vos, die zich richt op de rassen voor de aardappelverwerkende industrie en Wichard Sanders, die werkt aan rassen die geschikt zijn voor tropische omstandigheden. Natuurlijk bundelen we waar mogelijk onze krachten: aardappelrassen die het bijvoorbeeld goed doen in Afrika, kunnen ook geschikt zijn voor Spanje.

Ik was erg onder de indruk van de onderzoeksfaciliteiten en de aanpak van de veredeling. We zitten echt in de frontlinie van de wetenschap.

Toen ik anderhalf jaar geleden bij HZPC begon, was ik erg onder de indruk van de onderzoeksfaciliteiten en de aanpak van de veredeling. We zitten echt in de frontlinie van de wetenschap. Dat was voor mij een van de belangrijkste redenen om hier te komen werken. De breedte van de kennis van alle onderzoekers in combinatie met de praktijkervaring en de technologieën die we tot onze beschikking hebben, is wat HZPC uniek maakt. Het is fantastisch om met de nieuwste veredelingsmethoden steeds betere rassen te kunnen ontwikkelen.

Ik gedij goed in een organisatie als HZPC, die een open en informele cultuur heeft. De mentaliteit past bij mij. Je krijgt de ruimte om je mening te geven en er zijn veel mensen met frisse nieuwe ideeën en enthousiasme om die uit te voeren. En dat werkt heel goed: ik zie met eigen ogen hoeveel vooruitgang we hebben geboekt in de periode dat ik bij HZPC werk. We leggen de lat steeds hoger en dagen elkaar uit. We discussiëren over waarom dingen op een bepaalde manier worden gedaan en of het beter, nauwkeuriger en preciezer kan. We combineren alle beschikbare gegevens met de decennialange praktijkervaring en dan zie je de echte resultaten: elke veredelingsgeneratie wordt beter en beter. Het is een enorme motivatie als je de vooruitgang in het veld ziet.

Als veredelaar werk ik veel in multidisciplinaire teams. Ik werk bijvoorbeeld aan projecten rond hitte-, droogte- en ziekteresistentie, waar mensen met verschillende achtergronden hun krachten bundelen. Tegelijkertijd heb ik contact met verpakkers, consumenten en telers. Zo heb ik het beste van twee werelden: wetenschap en praktijk. Ik voorzie echte mensen van echte oplossingen. En dat is wezenlijk anders dan fundamenteel onderzoek, dat misschien wel nooit het daglicht zal zien. Ik leer zo veel van het werken met al die verschillende mensen met diverse achtergronden van over de hele wereld. Ik krijg alles te zien, leer met welke problemen mensen in de waardeketen te maken hebben en dat maakt mijn baan heel dynamisch. Bovendien is de aardappelindustrie de afgelopen tien jaar zo veranderd door nieuwe ontwikkelingen en technologieën. Het is echt een mooie en spannende tijd om als veredelaar aan een gewas als de aardappel te werken.

06 COMPLIANCE

Corporate governance & personalia

HZPC Holding is een structuurvennootschap met een Executive Board en een onafhankelijke Raad van Commissarissen (RvC). De Executive Board stuurt de Strategic Business Area Europe, de Strategic Business Development Area, STET Holland, IPR en HZPC Research & Development aan.

Taken & Bevoegdheden	
Executive Board	· Informeert RvC over beleid en algemene zaken. · Overlegt met RvC over belangrijke aangelegenheden. · Legt essentiële besluiten ter goedkeuring voor aan de RvC.
RvC	· Houdt toezicht op beleid Executive Board en op algemene zaken. · Staat Executive Board bij met advies. · Keurt essentiële besluiten Executive Board goed.
Algemene vergadering van Aandeelhouders	· Benoemt, op voordracht van de RvC, de leden van de RvC. · Heeft bevoegdheden die zijn vastgelegd in de wet en de statuten van vennootschap. · Keurt specifieke besluiten Executive Board goed.
Vereniging HZPC	· Schrijft algemene vergadering van aandeelhouders uit. · Bezit 100% van de aandelen. · Heeft alle aandelen gecertificeerd.
Algemene ledenvergadering Vereniging HZPC	· Kiest en benoemt het bestuur van de Vereniging HZPC. · Keurt een aantal voorgenomen besluiten van de Vereniging HZPC goed.
Certificaathouders	· Zijn (oud-)telers, (oud-)kwekers en (oud-)personeelsleden. · Benoemen bestuursleden · Financieren de onderneming met risicodragend kapitaal. · Kunnen lid zijn van de Vereniging HZPC.

Personalia managementstructuur per 30 juni 2021

Raad van Commissarissen

M.J. Ubbens, voorzitter	Groningen
C.J. Biemond	Godlinze
I. Frolova	Utrecht
M. Hommes-Gesink	Lauwerzijl
M. Kester	Noordwijkerhout

HZPC Holding B.V.

Executive Board	
G.F.J. Backx	Chief Executive Officer
H. Verveld	Chief Commercial Officer
J.L. van Vilsteren	Chief Financial Officer

Executive Committee

G.F.J. Backx

L. Escalon

R.P. Graveland

P.C. Ton

H. Verveld

J.L. van Vilsteren

Chief Executive Officer

Director SBA Europe B.V.

Director HZPC Research B.V. and IPR B.V.

Director STET Holland B.V.

Director SBDA B.V., Chief Commercial Officer

Chief Financial Officer

Participations

HZPC IPR B.V.

HZPC SBA Europe B.V.

HZPC SBDA B.V.

HZPC Research B.V.

STET Holland B.V.

R.P. Graveland

L. Escalon

H. Verveld

R.P. Graveland

P.C. Ton

HZPC SBA Europe B.V.

Director

L. Escalon

Director

Management of Participations

HZPC Deutschland GmbH	R. Möller
HZPC France SAS	C. Gauchet
HZPC Holland B.V.	M. Jansen Klomp
HZPC Belgium B.V.	M. Jansen Klomp
HZPC Kantaperuna OY	M. Kauppinen
HZPC Patatas España S.L.	J. Luis Marti
HZPC Polska Sp. z o.o.	T. Jarczoch
HZPC Portugal Lda	P. Simoes
AO HZPC Sadokas	P. Bemelmans
HZPC UK Ltd.	C.R. Baker
ZOS B.V.	M. Jansen Klomp

Works Council of HZPC Holland B.V.

G. Bloembergen	Chairman
E. Meinsma	Vice Chairman
L. Gommers	Secretaris
W. Meijer	Member
P. Kreijger	Member
T. van der Wal	Member
D. Woertink	Member
S. Stevens	Member

HZPC SBDA B.V.

Director

H. Verveld	Director
------------	----------

Solentum B.V.	H. Verveld
HZPC América Latina S.A.	I. Ramallo
HZPC Americas Corp.	J. Scramlin
HZPC Limited	H. Verveld
HZPC China Limited	H. Verveld

STET Holland B.V.

Director

P.C. Ton	Director
----------	----------

Management Participations

STET Potato UK	P. Hewett
STET France Arl.	T. Rondeaux
STET Russia LLC.	P.C. Ton

Risicobeheersing

COVID-19

De gevolgen van de pandemie zijn zichtbaar in de inkomsten en uitgaven. We verkochten in bepaalde gebieden minder pootgoed en ook de fritesindustrie nam minder pootgoed af. Dit had significante impact op ons resultaat. Dit jaar zagen we echter een herstel en lieten de debiteuren een positieve ontwikkeling zien. Debiteurenbeheer is en blijft een belangrijke activiteit die aandacht vraagt binnen HZPC.

De impact van COVID-19 is in boekjaar 2020/2021 duidelijk voelbaar. De pandemie stelde ons voor nieuwe uitdagingen. Thuiswerken werd opeens de norm en we kregen te maken met allerlei wettelijke maatregelen. Ons ict-netwerk en -infrastructuur werden zwaarder belast.

We werden geconfronteerd met lockdowns en veranderende geopolitieke omstandigheden. Dat zagen we terug in de handel, zowel op mondiaal als lokaal niveau.

Enterprise Risk Management

HZPC groeit. En dat brengt risico's met zich mee. Dat vraagt continu aandacht. Dat begint met heldere (interne) processen en procedures. Hiermee lijkt het ondernemerschap op de tweede plek te komen, maar niets is minder waar. Om te kunnen blijven groeien, is het nodig dat we intern de zaken goed op orde hebben en houden. Het ERM (Enterprise Risk Management) is daar een belangrijk onderdeel van.

Als onderneming neem je risico's. Ons succes wordt bepaald door de mate waarin we oog hebben voor de risico's én de kansen die we zien. Door gecalculeerd risico's te nemen, bouwen we voortdurend aan een financieel gezond en duurzaam bedrijf. Risicomanagement is daarom een belangrijk onderdeel van HZPC.

Als onderdeel van de strategie werken we aan een verdere professionalisering van de risicobeheersing binnen HZPC. Hierbij gebruiken we een geïntegreerde aanpak met behulp van ERM-benadering.

HZPC RISICOTABEL		Impact	Kwetsbaarheid
Strategisch marktrisico	Concurrentie	●●●●○	●●●●○
	R&D investering en innovaties	●●●●○	●●●●○
	(Lokale) markten	●●●●○	●●●●○
Operationeel risico	Pootgoedkwaliteit	●●●●○	●●●●○
	Beschikbaarheid van pootgoed	●●●●○	●●●●○
	Verscheidenheid aan pootgoed	●●●●○	●●●●○
	Organisatiegroei en ontwikkelmogelijkheden	●●●●○	●●●●○
	Interne controle	●●●●○	●●●●○
	IT & veiligheid	●●●●○	●●●●○
Financial (reporting) risk	Treasury	●●●●○	●●●●○
	Verslaglegging & bekendmaking	●●●●○	●●●●○
Compliance risk	Naleven van wet- en regelgeving	●●●●○	●●●●○

Laag ●●●●○

Risicofactoren

1. Concurrentie

De concurrentie staat niet stil. Als we tijdig blijven anticiperen, dan behouden en vergroten we onze voorsprong in de markt. We hebben een multidisciplinair team met Finance, R&D en Marketing & Sales. Het team monitort structureel de concurrentie op het gebied van R&D-investeringen, M&A, veranderingen in strategie en/of businessmodellen en dynamiek op de markt.

2. R&D-investeringen en innovaties

De keuzes die we maken op het gebied van R&D-investeringen hebben grote invloed op het behalen van de strategische doelen en de mate van groei op de lange termijn. We herijken regelmatig de langetermijnstrategie voor innovatie en onderzoek.

3. (Lokale) markten

Politieke onrust, terroristische aanslagen, het beperkt toegankelijk worden van markten, recessies en pandemieën: ze zijn nauwelijks te voorspellen. De impact op de markt en op HZPC kan flink zijn, dat zagen we afgelopen jaar met de coronapandemie. Doordat we een grote diversiteit aan rassen verkopen aan veel verschillende landen, spreiden we de risico's. We vergroten en verankeren het risicobewustzijn in onze organisatie.

4. Pootgoedkwaliteit

Onze klanten rekenen op kwalitatief hoogstaand pootgoed. En dat is ook waar HZPC voor staat. We houden dit in de hand dankzij een kwalitatief hoogstand testproces. We herkennen kwaliteitsgebreken in een vroeg stadium. Ons test- en kwaliteitsproces verbeteren we continu. Daarnaast zijn we bezig om de protocollen voor kwaliteitscontrole in alle landen verder te ontwikkelen.

5. Beschikbaarheid van pootgoed

Een goede beschikbaarheid van pootgoed voor de verschillende landen én accurate prognoses zijn van cruciaal belang. Dankzij onze organisatie en processen, zijn we goed in staat om de juiste hoeveelheid pootgoed te produceren voor de verschillende landen en telers.

In de telersmarkt plannen telers jaren vooruit. Hierdoor kan het voorkomen dat er van bepaalde rassen meer geproduceerd wordt dan de vraag. Dankzij goede processen en goed opgeleid en ervaren personeel, zijn we in staat om passende beslissingen te maken.

6. Verscheidenheid aan pootgoed

Door te beschikken over voldoende verschillende rassen pootgoed, kunnen we de risico's beter spreiden, bijvoorbeeld in geval van ziekten. We hebben de afgelopen jaren veel tijd gestoken in het onderzoeken en ontwikkelen van duurzame en resistente rassen. We blijven de komende jaren investeren in tijd en geld voor Research & Development.

7. Organisatiegroei en ontwikkelingsmogelijkheden

Voor groei en wendbaarheid heeft en houdt HZPC de organisatie goed op orde. Dat betekent dat we investeren in goed functionerende systemen en processen én in de ontwikkeling van nieuwe en huidige medewerkers. We leggen rollen en verantwoordelijkheden duidelijk vast en standaardiseren en verbeteren processen. We zetten in

op het aantrekken van nieuw talent.

8. Treasury

De financiële situatie van klanten of landen, kan invloed hebben op de inkomsten van HZPC. Goed debiteurenbeheer is hierbij belangrijk. 80% van de handel vindt plaats in Euro's. Een deel van het pootgoed wordt gekocht én verkocht met lokale valuta. Waar we wel te maken hebben met buitenlandse valuta, proberen we het risico zoveel mogelijk te verkleinen. We werden dit jaar wel geraakt door maatregelen van de Central bank of Lebanon als gevolg van de politieke situatie, de pandemie en de explosie in Beiroet. Daarnaast worden we geconfronteerd door beperkingen in valutatransfer door internationale boycot maatregelen.

9. Interne controle

Doordat HZPC voortdurend groeit, nemen ook nut en noodzaak toe om de interne controle en risicomanagement naar een hoger niveau te tillen. Zo zijn we verzekerd van betrouwbare financiële informatie, operationele efficiëntie en naleving van wet- en regelgeving.

10. IT & veiligheid

Onze bedrijfsvoering is meer en meer afhankelijk van een betrouwbaar en goed beveiligd IT-netwerk, zeker nu veel mensen vanuit huis werken en HZPC steeds verder groeit. We hebben beleid opgesteld op het gebied van preventie en opsporing. Daarnaast controleren en optimaliseren we de systemen voortdurend. Elk jaar voeren we ook een penetratietest uit met het oog op cyberveiligheid.

11. Verslaggeving & bekendmaking

Noodzakelijke (financiële en niet-financiële) verslagen en analyses zijn nodig om besluiten te nemen en te voldoen aan wet- en regelgeving. We implementeren een nieuw gebruiksvriendelijk ERP-systeem en we herzien beleid en procedures. De implementatie zal de komende 3-5 jaar in beslag nemen.

12. Naleving van wet- en regelgeving

We doen zaken met steeds meer verschillende, soms ook risicovolle landen waar we moeten voldoen aan de daar geldende wetten en regels. Op het gebied van Legal Entity Management en contractmanagement is het van belang om de zaken goed op orde te hebben. We zijn in staat dit risico goed te beheersen en waar nodig werken we aan verbetering door het vastleggen en formaliseren van werkwijzen.

Resultaten, investeringen, financiering

Resultaten

In het afgelopen jaar is een netto-omzet geboekt van 312,1 miljoen euro. De brutomarge van de organisatie is gestegen naar 56,8 miljoen euro. De nettowinst voor aftrek van de kosten van het Connecting Growers programma is met 1,4 miljoen nagenoeg gelijk aan vorig jaar.

Investeringsen

Ook dit jaar hebben we ondanks COVID-19 geïnvesteerd in onze onderneming en dat blijven we doen. Het eerste gedeelte van de investering in de R&D faciliteit vorig jaar, is dit jaar in gebruik genomen. Het vervolg staat op de planning voor komend boekjaar. Daarnaast hebben we geïnvesteerd in een nieuw kantoor in Frankrijk. Dit kantoor wordt komend boekjaar opgeleverd. Het geïnvesteerd kapitaal per einde boekjaar 2020/2021 bedraagt 33,4 miljoen euro en is hiermee 3,8 miljoen euro hoger dan vorig jaar. Naast bovengenoemde investeringen, investeren we in de reguliere vervanging. Voor komend jaar verwachten we een hoger bedrag aan investeringen. Een belangrijk onderdeel hiervan is het Aurora project. Hierbij trachten we de processen te verbeteren en het oude ERP-systeem te vervangen. Dit naast de reguliere vervanging investeringen.

Financiering

In de financieringsstructuur heeft zich dit jaar geen grote verandering voorgedaan. Door de verbeterde kaspositie zijn we in staat in de toekomst onze faciliteit te verlagen. De solvabiliteit is gestegen van 37% in 2019/2020 naar 41,6% in 2020/2021.

Afgelopen boekjaar heeft de COVID-19 pandemie, maar ook de lage olieprijs in 2019, impact gehad op onze afnemers en hiermee op onze omzet en marge. Eén van de grootste klanten in het Midden-Oosten heeft minder besteld doordat er minder harde valuta beschikbaar waren voor aankoop van pootaardappelen in 2020. Daarnaast zijn enkele contracten met de fritesindustrie heronderhandeld. Dit is de reden dat onze fysieke geleverde tonnen lager zijn en onze marge lager is. Door hogere licentie tonnen is het totaal aan tonnen iets hoger dan vorig jaar. De kosten zijn lager uitgekomen doordat we verschillende activiteiten hebben uitgesteld. Wat de debiteurenpositie betreft is de situatie een stuk verbeterd. Werden we vorig jaar geconfronteerd met oplopende debiteurenposities, zien we hier dit jaar duidelijke verbeteringen die leidt tot een lagere debiteurenpositie.

COVID-19 lijkt op zijn retour, maar verdwijnen zal het waarschijnlijk niet. Mogelijk worden we geconfronteerd met een nieuwe golf. De economische gevolgen zijn ook nog niet geheel te overzien. Het management beoordeelt continu de beschikbare informatie en de risico's, om passende maatregelen te nemen. De coronacrisis heeft zijn impact gehad op de liquiditeit van de onderneming, die deze heeft weten op te vangen door adequate financiering. Ondanks deze maatregelen hebben we enkele convenanten van de financieringsvoorwaarde niet gehaald. Hiervoor heeft de bank een waiver verstrekt voor het huidige boekjaar.

Het management monitort continu de ontwikkeling van de omzet en de kosten om goed zicht te houden op de ontwikkeling van de liquiditeiten. Daarnaast worden er analyses uitgevoerd om op tijd aanvullende maatregelen te kunnen nemen. Op basis van de door het management uitgevoerde analyses en de huidige resultaten en financieringspositie van de onderneming is de jaarrekening opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. Op basis van geactualiseerde prognose in september 2021 verwachten we, in ieder tot en met oktober 2022, in compliance te zijn met de convenanten van de bank.

Certificaten van aandelen

HZPC Holding heeft 783.725 aandelen uitgegeven van nominaal 20 euro. Vereniging HZPC bezit 100% van de aandelen en heeft alle aandelen gecertificeerd. De certificaathouders vormen een besloten groep en zij moeten aan specifieke kwalificaties voldoen. Alle certificaathouders hebben een zakelijke overeenkomst met HZPC Holding of hebben deze in het verleden gehad.

Connecting Growers

Twintig jaar geleden waren bijna alle certificaten in handen van actieve telers. Nu is dit ongeveer de helft. Dit komt doordat veel telers die niet meer actief telen en wel certificaten bezitten, deze certificaten in het verleden beperkt hebben aangeboden. Door actieve telers worden deze certificaten weinig aangekocht.

De directie heeft in samenspraak met RvC, het bestuur van de vereniging HZPC en met toestemming van certificaathouders besloten om een manier te vinden dat meer certificaten van aandelen in handen moet komen van actieve telers. Hiervoor heeft de RvC en het bestuur het voorstel van de directie om het Connecting Growers programma op te zetten goedgekeurd.

Lees meer op: www.hzpc.nl/cg.

Beurshandelsdag

Tweemaal per boekjaar, in november en in mei, wordt door Vereniging HZPC een beurshandelsdag georganiseerd. Gedurende die dagen zal HZPC naast de certificaten regeling voor het personeel dus ook de certificaten voor het Connecting Growers programma inkopen.

De Vereniging HZPC was de beurshouder en Captin is beursuitvoerder voor de beurshandelsdag in november 2020 en mei 2021. Captin verzorgt ook de administratie van de certificaten.

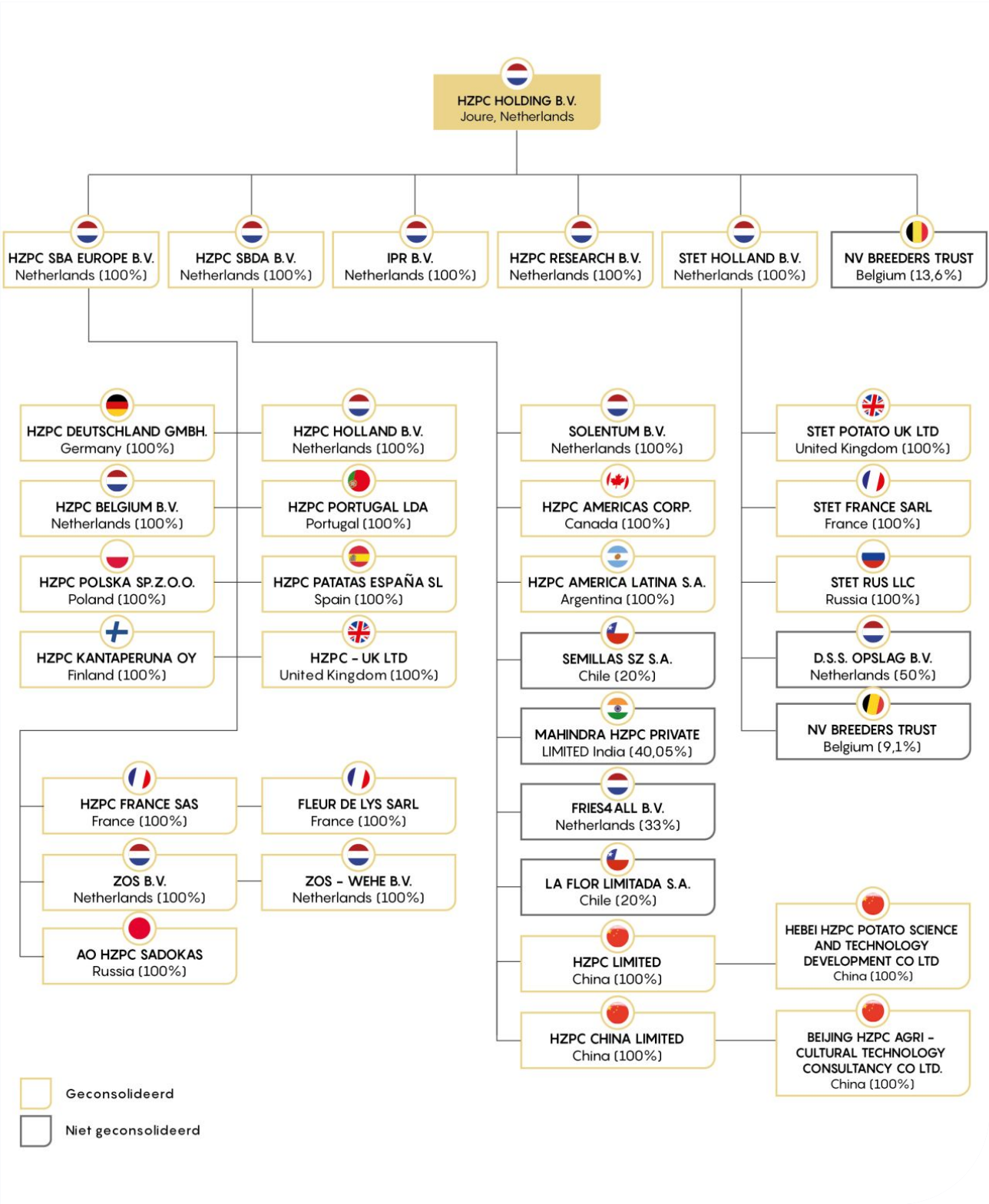
De certificaathouders worden over de onderneming geïnformeerd door middel van mediaberichten, het jaarverslag en via de website van HZPC Holding (www.hzpc.com). Daarnaast ontvangen de Nederlandse certificaathouders het relatiemagazine 'Ruggespraak'.

Beurshandeldag tabel

	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21
Aantal uitstaande aandelen	783.725	783.725	783.725	783.725	783.725
Winst per aandeel (x EUR 1)	€ 10,82	€ 6,00	€ 11,93	€ 1,49	€ 1,74
Dividend per aandeel (x EUR 1) *	€ 7,00	€ 4,00	€ 7,75	€ 1,00	€ 1,00
Dividend als % van de winst	65%	67%	65%	67%	57%
koers per 30 juni (x EUR 1)	€ 165,65	€ 200,00	€ 162,00	€ 131,25	€ 106,35
Dividend als % van de koers	4,23%	2,00%	4,78%	0,76%	0,94%
Aandelenrendement (x EUR 1)	€ 35,75	€ 38,35	€ (30,25)	€ (29,75)	€ (23,90)
Aandelenrendement % van de koers (per 30 juni van het vorig jaar)	26,11%	23,15%	-15,13%	-18,36%	-18,21%

*exclusief kosten Connecting Growers

Groepsstructuur

A close-up photograph of a green leaf, showing its intricate vein structure and fine hairs. Several small, clear water droplets are scattered across the leaf's surface, reflecting light. The background is softly blurred, emphasizing the texture of the leaf.

07 VERSLAG VAN RAAD VAN COMMISSARISSEN

Op 1 oktober 2021 neemt Meerten Ubbens afscheid van de Raad van Commissarissen. Dan zit zijn maximale termijn van 12 jaar erop, waarvan hij de laatste vijf jaar voorzitter van de RvC was. Michael Kester volgt Meerten Ubbens op in die functie.

Nog één keer gaan we met Meerten Ubbens in gesprek over het afgelopen boekjaar. We spreken hem ook over zijn ervaringen in die twaalf jaar als lid van de RvC en werpen een blik op de toekomst.

Een heel bijzonder boekjaar

“Het was een heel bijzonder jaar. Al in het vorig boekjaar kregen we te maken met corona, maar toen bleef de impact ervan beperkt. In 2020/2021 zien we het grote effect terug in het resultaat. Dat is beduidend slechter dan gehoopt en verwacht. Op basis van wat we nu kunnen zien, denk ik dat oude consumptiepatronen zich weer herstellen en dat de problemen snel achter ons liggen, zodat HZPC weer kan overgaan tot de normale gang van zaken.”

Bijzondere aandacht voor nieuwe Business Transformation Program

“Naast corona heeft ook het nieuwe Business Transformation Program de bijzondere aandacht van de RvC. In oktober 2019 is besloten om te stoppen met de implementatie van een ERP-systeem en terug te gaan naar de tekentafel. Je moet op een zindelijke en ordentelijke manier omgaan met dit soort processen. Als het misgaat moet je je afvragen waarom het niet is gelukt en hoe je het de volgende keer beter kunt doen. Dan is het verstandig om je verlies te nemen.

HZPC is opnieuw gestart, nu met Aurora. Een geslaagde implementatie en breed draagvlak onder de medewerkers zijn cruciaal. Het is belangrijk om iedereen daar goed in mee te nemen en om wensen en eisen efficiënt te vertalen naar een nieuwe geautomatiseerde omgeving. Dat kost tijd, aandacht en energie, want het zal voor iedereen wennen zijn. Goede begeleiding en uitleg zijn onontbeerlijk.”

Research & Development

“HZPC investeert flink in Research & Development. Dat staat blijvend op de agenda in de gesprekken tussen de RvC en de Executive Board. Het gaat om vragen als: Wat moet HZPC op dat gebied doen? Hoeveel geld investeert je daarin? En op welke vlakken kun je samenwerken?

De ontwikkelingen in de biotechnologie staan niet stil en je wilt niet de boot missen. Er wordt bijvoorbeeld nu gesproken over aardappelen uit zaad. Dat kan een "gamechanger" zijn voor de manier waarop je naar telen kijkt. Het gaat tegelijkertijd om zaken voor de lange termijn. Dat vraagt dat je er gedisciplineerd naar blijft kijken. De Executive Board voorop, en de RvC volgt, adviseert en kijkt kritisch of we op de goede koers liggen.”

Constructieve en transparante samenwerking

“Wat opviel in de twaalf jaar dat ik lid en later voorzitter van de RvC was, is de open dialoog met het Executive Board. Het is een buitengewoon constructieve samenwerking. De Executive Board stelt zich open op en loopt niet weg voor het aandragen van problemen. Dat maakt je werk als commissaris buitengewoon plezierig, omdat je constructief en kritisch de nodige noten met elkaar kunt kraken.”

v.l.n.r. Martine Hommes-Gesink, Meerten Ubbens, Irina Frovola, Michael Kester, Cor Biemond

12 jaar RvC: een terugblik én een blik op de toekomst

"Ik kom uit een boerengeslacht. Mijn familie komt uit Noord-Groningen. Grootvader en ook ooms van mij hadden een boerderij. Ik was dus wel bekend met de pootaardappelteelt, dus vond ik het ook leuk om als toezichthouder betrokken te zijn. Er ging voor mij een wereld open en ik heb dit als een buitengewoon boeiende tijd ervaren. De veerkracht van deze organisatie in goede en minder goede tijden heeft op mij de meeste indruk gemaakt. Op internationaal vlak heeft HZPC zich stevig ontwikkeld.

Het is een prima gepositioneerde onderneming met een stevig eigen vermogen en onderliggende kasstroom. Als één organisatie in de aardappelwereld de uitdagingen aan kan, dan is het HZPC wel. Dat zal niet altijd zonder slag of stoot gaan, maar de potentie is er om wereldwijd een belangrijke rol te blijven spelen. En dat allemaal vanuit Joure!"

Over de rol van de Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen (RvC) van HZPC houdt toezicht op en adviseert de Executive Board over de bedrijfsstrategie, het beleid en de doelstellingen. De RvC stelt als werkgever ook de beloning van de Executive Board vast. De RvC opereert volledig onafhankelijk van de Executive Board. De vereniging HZPC benoemt als aandeelhouder de leden van de RvC.

In 2020/2021 vond er gespreid over het boekjaar zes keer een vergadering plaats tussen de RvC en de Executive Board van HZPC, voorafgegaan door overleg tussen de leden van de RvC. Daarnaast heeft de RvC dit jaar twee keer een vergadering van aandeelhouders gehouden met het bestuur van de vereniging HZPC.

08 JAARREKENING HZPC HOLDING

8.1 Geconsolideerde balans

Geconsolideerde balans per 30 juni

(na resultaatbestemming)

Activa

(in EUR x 1.000)

	Toelichting	30-jun-21	30-jun-20
VASTE ACTIVA			
Immateriële vaste activa	1		
Kosten van onderzoek en ontwikkeling		1.231	877
Goodwill		0	124
Concessies, vergunningen en intellectuele eigendom		1.090	1.636
		<u>2.321</u>	<u>2.637</u>
Materiële vaste activa	2		
Bedrijfsgebouwen en -terreinen		18.619	13.984
Machines en installaties		6.573	6.288
Andere vaste bedrijfsmiddelen		710	616
Activa in uitvoering		63	2.401
		<u>25.965</u>	<u>23.289</u>
Financiële vaste activa	3		
Deelnemingen		1.440	1.070
Vorderingen op Vereniging HZPC		16	65
Overige effecten		25	25
Latente belastingvordering		3.311	2.204
Overige vorderingen		337	324
		<u>5.129</u>	<u>3.688</u>
TOTAAL VASTE ACTIVA		33.415	29.614
VLOTTENDE ACTIVA			
Vorraden	4	2.178	2.133
Vorderingen			
Handelsdebiteuren	5	46.393	54.108
Vorderingen op deelnemingen	6	441	342
Belastingen, premies en sociale verzekeringen	7	10.998	9.421
Overige vorderingen en overlopende activa	8	14.321	15.311
		<u>72.153</u>	<u>79.182</u>
Liquide middelen	9	18.251	33.217
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA		92.582	114.532
ACTIVA		<u>125.997</u>	<u>144.146</u>

Passiva

(in EUR x 1.000)

	Toelichting	30-jun-21	30-jun-20
GROEPSVERMOGEN	10		
Eigen vermogen		52.478	53.357
Vorzieningen	11		
Pensioenen		184	177
Overige voorzieningen		444	419
		628	596
Kortlopende schulden			
Schulden aan kredietinstellingen	12	36.268	57.850
Schulden aan leveranciers		16.460	14.430
Schulden aan participanten en maatschappijen waarin wordt deelgenomen		0	266
Belastingen, premies en sociale verzekeringen	13	1.643	1.852
Te betalen dividend		784	784
Overige schulden en overlopende passiva	14	17.736	15.011
		72.891	90.193
PASSIVA		125.997	144.146

8.2 Geconsolideerde winst- en verliesrekening

	Toelichting	2020/2021	2019/2020
Netto-omzet	15	312.149	360.599
Overige bedrijfsopbrengsten	16	1.840	2.927
Som der bedrijfsopbrengsten		313.989	363.526
Kosten van grond- en hulpstoffen en diensten van derden		226.936	265.144
Vrachten en laadkosten		21.501	24.022
Emballage		8.705	8.987
Lonen en salarissen	17	22.602	21.521
Sociale lasten en pensioenlasten	17	6.982	6.382
Afschrijving op immateriële vaste activa		1.070	1.156
Overige waardeveranderingen van immateriële vaste activa		0	8.879
Afschrijving op materiële vaste activa		2.734	3.126
Bijzondere waardevermindering van vlottende activa		2.292	0
Overige bedrijfskosten	18	20.682	20.683
Som der bedrijfslasten		313.504	359.900
Bedrijfsresultaat		485	3.626
Rente baten en soortgelijke opbrengsten	19	190	361
Rentelasten en soortgelijke kosten	20	-734	-740
		-544	-379
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor belastingen		-59	3.247
Vennootschapsbelasting	21	-166	-1.935
Resultaat deelnemingen		240	-147
		74	-2.082
Resultaat na belastingen		15	1.165
Totaal van de rechtstreekse mutatie in het eigen vermogen van de rechtspersoon		-111	-575
Totaal resultaat van de rechtspersoon		-96	590

8.3 Geconsolideerd kasstroomoverzicht

Geconsolideerd kasstroomoverzicht over het boekjaar 2020/2021

(in EUR x 1.000)

	toelichting	2020/2021	2019/2020
Bedrijfsresultaat		485	3.626
Aanpassingen voor:			
Afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen	1,2	3.804	13.161
Mutatie voorzieningen	11	32	9
Mutatie in werkkapitaal		-10.640	3.623
Kasstroom uit bedrijfsactiviteiten		-6.319	20.419
Ontvangen interest			
	19	253	361
Ontvangen dividend			
		76	71
Ontvangen winstbelasting			
	21	46	513
Betaalde interest			
	20	889	-740
Betaalde winstbelasting			
	21	-2.537	-4.396
Kasstroom uit operationele activiteiten		-7.592	16.228
Investeringsactiviteiten			
Immateriële vaste activa			
	1,2	-754	-2.337
Financiële vaste activa			
	3	53	0
Investerings in bestaande deelnemingen			
	3	-140	-311
Materiële vaste activa			
	2	-6.126	-5.057
Desinvesteringen materiële vaste activa			
	2	746	699
Kasstroom uit investeringen		-6.221	-7.006
Financieringsactiviteiten			
Betaald dividend			
		-783	-6.074
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		-783	-6.074
Nettokasstroom		-14.596	3.148
Valuta- en omrekeningsverschillen			
		-370	-334
Mutatie geldmiddelen		-14.966	2.814
Saldo liquide middelen begin boekjaar	9	33.217	30.403
Mutatie liquide middelen	9	-14.966	2.814
Saldo liquide middelen einde boekjaar	9	18.251	33.217

8.4 Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening 2020/2021

Algemeen

De onderneming, gevestigd te Joure, op de Edisonweg 5 met KvK nummer 807807928, is een besloten vennootschap, waarvan de aandelen voor 100% in het bezit zijn van de Vereniging HZPC.

De voornaamste activiteiten van de groep concentreren zich rond het product de aardappel en omvatten:

- onderzoek;
- het veredelen en kweken van rassen;
- het (doen) telen, verhandelen en distribueren van poot- en consumptieaardappelen;
- het verrichten van alle overige handelingen op commercieel, industrieel en financieel gebied;
- het ontwikkelen van concepten.

De aangesloten telers verbinden zich aan de onderneming door de door hun geteelde aardappelen te leveren aan de onderneming en ontvangen hierover een uitbetaling. De onderneming verbindt zich de door de teler geleverde oogstopbrengst te verkopen en ontvangt hier een vergoeding voor. Er wordt geteeld in een pool; daarnaast worden er afzonderlijke afspraken met telers gemaakt.

Algemene grondslagen voor de geconsolideerde jaarrekening

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van een verslaggevingsperiode van een jaar wat loopt vanaf 1 juli tot en met 30 juni van het volgende jaar.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld volgens de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek in Nederland. De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten.

Toepassing van Artikel 402 Boek 2 BW

De financiële gegevens van de onderneming zijn in de geconsolideerde jaarrekening verwerkt. Derhalve vermeldt de enkelvoudige winst-en-verliesrekening conform artikel 402 Boek 2 BW slechts het aandeel in het resultaat na belastingen van vennootschappen waarin wordt deelgenomen na belastingen en het overige resultaat na belastingen.

Continuïteit

Afgelopen boekjaar heeft COVID-19 pandemie, maar ook de lage olieprijs in 2019, impact gehad op onze afnemers en hiermee op onze omzet en marge. Eén van de grootste klanten in het Midden-Oosten heeft minder besteld doordat er minder harde valuta beschikbaar waren voor aankoop van pootaardappelen in 2020. Daarnaast zijn enkele contracten met de fritesindustrie heronderhandeld. Dit is de reden dat onze fysieke geleverde tonnen lager zijn en onze marge lager is. Door hogere licentie tonnen is het totaal aan tonnen iets hoger dan vorig jaar. De kosten

zijn lager uitgekomen doordat we verschillende activiteiten hebben uitgesteld. Wat de debiteurenpositie betreft is de situatie een stuk verbeterd. Werden we vorig jaar geconfronteerd met oplopende debiteuren posities, zien we hier dit jaar duidelijke verbeteringen welke leidt tot een lagere debiteurenpositie.

COVID-19 lijkt op zijn retour, maar verdwijnen zal het waarschijnlijk niet. Mogelijk worden we geconfronteerd met een nieuwe golf. De economische gevolgen zijn ook nog niet geheel te overzien. Het management beoordeelt continue de beschikbare informatie en de risico's, om passende maatregelen te nemen. De coronacrisis heeft zijn impact gehad op de liquiditeiten van de onderneming, welke deze heeft weten op te vangen door adequate financiering. Ondanks deze maatregelen hebben we enkele convenanten van de financiering voorwaarde niet gehaald. Hiervoor heeft de bank een waiver verstrekt voor het huidige boekjaar.

Het management monitort continue de ontwikkeling van de omzet en de kosten om goed zicht te houden op de ontwikkeling van de liquiditeiten. Daarnaast worden er analyses uitgevoerd om op tijd aanvullende maatregelen te kunnen nemen. Op basis van de door het management uitgevoerde analyses en de huidige resultaten en financieringspositie van de onderneming is de jaarrekening opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. Op basis van geactualiseerde prognose in september 2021 verwachten we, in ieder geval tot en met oktober 2022, in compliance te zijn met de convenanten van de bank.

Algemene waardering

De cijfers over 2019/2020 zijn geherrubriceerd teneinde vergelijkbaarheid met 2020/2021 mogelijk te maken. Het betreft de volgende herrubricering:

- herrubricering van machines en installaties naar concessies, vergunningen en intellectuele eigendom (EUR 73.000)

Voor zover niet anders is vermeld, worden activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Opbrengsten worden verantwoord indien alle belangrijke risico's met betrekking tot de pootaardappelen en consumptieaardappelen zijn overgedragen aan de koper.

Licenties worden als opbrengsten verantwoord wanneer derden van het recht om activa van de onderneming te gebruiken gebruik hebben gemaakt.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de onderneming. Alle financiële informatie in euro's is afgerond op het dichtstbijzijnde duizendtal, tenzij anders aangegeven.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

De waarderingsgrondslag bij de post debiteuren is naar de mening van het management het meest kritisch voor het weergeven van de financiële positie en vereisen schattingen en veronderstellingen, met betrekking tot het kredietrisico welke afhankelijk is van de afnemer, geografische regio en economische omstandigheden.

Grondslagen voor consolidatie

De geconsolideerde jaarrekening omvat de financiële gegevens van de onderneming en haar groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend dan wel waarover de centrale leiding bestaat. Groepsmaatschappijen zijn deelnemingen waarin de onderneming een meerderheidsbelang heeft, of waarop op een andere wijze een beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend. Bij de bepaling of beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend, worden financiële instrumenten betrokken die potentiële stemrechten bevatten en direct kunnen worden uitgeoefend.

Voor een overzicht van de geconsolideerde groepsmaatschappijen wordt verwezen naar de Tabel deelnemingen (PDF pag. 61).

Nieuw verworven deelnemingen worden in de consolidatie betrokken vanaf het tijdstip waarop beleidsbepalende invloed kan worden uitgeoefend. Afgestoten deelnemingen worden in de consolidatie betrokken tot het tijdstip van beëindiging van deze invloed. Joint ventures worden niet meegeconsolideerd maar gewaardeerd tegen nettovermogenswaarde.

Toelichting op de consolidatiemethode

De posten in de geconsolideerde jaarrekening worden opgesteld volgens uniforme grondslagen van waardering en resultaatbepaling van de groep.

In de geconsolideerde jaarrekening zijn de onderlinge schulden, vorderingen en transacties geëlimineerd, evenals de binnen de groep gemaakte resultaten. Indien transacties met een niet-geconsolideerde deelneming, die niet kwalificeert als groepsmaatschappij en wordt gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode, plaatsvinden

wordt de winst of het verlies voortvloeiend uit deze overdracht naar rato van het relatieve belang dat derden hebben verwerkt (proportionele resultaatsbepaling). Een verlies dat voortvloeit uit de overdracht van vlottende activa of een bijzondere waardevermindering van vaste activa wordt volledig verwerkt.

De groepsmaatschappijen zijn integraal geconsolideerd, waarbij het minderheidsbelang van derden afzonderlijk tot uitdrukking is gebracht. Indien de aan het minderheidsbelang van derden toerekenbare verliezen het minderheidsbelang in het eigen vermogen van de geconsolideerde maatschappij overtreffen, dan wordt het verschil, alsmede eventuele verdere verliezen, volledig ten laste van de meerderheidsaandeelhouder gebracht. Het aandeel van derden in het resultaat wordt afzonderlijk als laatste post in de geconsolideerde winst-en-verliesrekening in aftrek op het groepsresultaat gebracht.

Deelnemingen (direct en indirect) per 30 juni 2021

HZPC Holding B.V. te Joure, is de moedermaatschappij van een groep met de volgende deelnemingen:

HZPC SBA Europe B.V. met haar deelnemingen:		
<i>Geconsolideerd:</i>	Belang:	
HZPC SBA Europe B.V. te Joure, Nederland	100%	
HZPC Holland B.V., te Joure, Nederland	100%	
HZPC Belgium B.V., te Emmeloord, Nederland	100%	
ZOS B.V. te Leeuwarden, Nederland met haar deelneming:	100%	
ZOS WEHE B.V., te Wehe-den Hoorn, Nederland	100%	
HZPC France SAS, te La Chapelle d'Armentieres, Frankrijk	100%	
met haar deelneming:		
Fleur de Lys - SARL, te La Chapelle d'Armentieres, Frankrijk	100%	
Patatas HZPC España S.L., te Torrent, Spanje	100%	
HZPC Portugal Lda, te Mira, Portugal	100%	
HZPC UK Ltd., te Crowle Scunthorpe, Verenigd Koninkrijk	100%	
HZPC Deutschland GmbH, te Eydelstedt, Duitsland	100%	
HZPC Polska Sp. z oo, te Poznan, Polen	100%	
HZPC Kantaperuna Oy, te Tyrnävä, Finland	100%	
AO HZPC Sadokas, te Sint Petersburg, Rusland	100%	
HZPC SBDA B.V. met haar deelnemingen:		
<i>Geconsolideerd:</i>	Belang:	
HZPC SBDA B.V. te Joure, Nederland	100%	
HZPC Americas Corp., te Charlottetown, Canada	100%	
HZPC América Latina S.A., te Buenos Aires, Argentinië	100%	
HZPC China Ltd, te Hongkong, China	100%	
met haar deelneming:		
Beijing HZPC Agricultural consultancy Co. Ltd., te Beijing, China	100%	
HZPC Ltd, te Hongkong, China	100%	
met haar deelneming:		
Hebei HZPC Potato Science and Technology Development Co., Ltd., te Langfang, China	100%	
Solentum B.V., te Joure, Nederland	100%	
<i>Niet-geconsolideerd:</i>		
Semillas SZ S.A., te Santiago, Chili	20%	
La Flor Limitada S.A., te Santiago, Chili	20%	
Mahindra HZPC Ltd., te Chandigarh, India	40,05%	
Fries4all B.V., te Joure, Nederland	33%	

IPR B.V., te Joure, Nederland (geconsolideerd)	100%
HZPC Research B.V., te Metslawier, Nederland (geconsolideerd)	100%
STET Holland B.V. met haar deelnemingen:	
<i>Geconsolideerd:</i>	
STET Holland B.V., te Emmeloord, Nederland	100%
STET Potato UK Ltd., te Lincoln, Verenigd Koninkrijk	100%
STET France SARL, te Bapaume, Frankrijk	100%
STET Rus LLC, te Moskou, Rusland	100%
<i>Niet-geconsolideerd:</i>	
D.S.S. Opslag B.V., te Dronten, Nederland	50%
N.V. Breeders Trust, te Brussel, België (niet geconsolideerd)	22,7%

Transacties in vreemde valuta's

Transacties luidend in vreemde valuta's worden in de betreffende functionele valuta van de groepsmaatschappijen omgerekend tegen de geldende wisselkoers op de transactiedatum. In vreemde valuta's luidende monetaire activa en verplichtingen worden per balansdatum in de functionele valuta omgerekend tegen de op die datum geldende wisselkoers.

De bij omrekening en afwikkeling optredende valutakoersverschillen worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen in de periode dat zij zich voordoen, met uitzondering van de valutaverschillen op monetaire posten die deel uitmaken van de netto-investering in een bedrijfsuitoefening in het buitenland. Niet monetaire activa en passiva in vreemde valuta's die tegen historische kostprijs worden opgenomen, worden naar euro's omgerekend tegen de geldende wisselkoersen op de transactiedatum. De bij omrekening optredende valutakoersverschillen worden als last in de winst-en-verliesrekening opgenomen.

Bedrijfsuitoefening in het buitenland

De activa en verplichtingen van bedrijfsuitoefening in het buitenland, met inbegrip van goodwill en bij consolidatie ontstane reële waardecorrecties, worden in euro's omgerekend tegen de geldende koers per balansdatum. De opbrengsten en kosten van buitenlandse activiteiten worden in euro's omgerekend tegen de wisselkoers op de transactiedatum.

Valutaomrekeningsverschillen worden verwerkt in de reserve omrekeningsverschillen. Als een buitenlandse activiteit geheel of gedeeltelijk wordt verkocht, wordt het betreffende bedrag uit de reserve omrekeningsverschillen overgeboekt naar de overige reserves.

Ontwikkeling belangrijkste valuta's

De ontwikkeling van de belangrijkste valuta's is als volgt:

EUR 1 t.ov. vreemde valuta	Koers 30-06-2021	Gem. koers	Koers 30-06-2020
Canadese Dollar	1,471	1,530	1,536
Britse Pond	0,859	0,886	0,914
Poolse Zloty	4,502	4,505	4,456
Amerikaanse Dollar	1,193	1,193	1,124
Zuid Afrikaanse Rand	17,012	18,357	19,421

Financiële instrumenten

Financiële activa en financiële verplichtingen worden in de balans opgenomen op het moment dat contractuele rechten of verplichtingen ten aanzien van dat instrument ontstaan. Een financieel instrument wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot de positie aan een derde zijn overgedragen.

Financiële instrumenten (en afzonderlijke componenten van financiële instrumenten) worden in de geconsolideerde jaarrekening gepresenteerd in overeenstemming met de economische realiteit van de contractuele bepalingen. Presentatie vindt plaats op basis van afzonderlijke componenten van financiële instrumenten als financieel actief, financiële verplichting of als eigen vermogen.

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, afgeleide financiële instrumenten (derivaten), handelsschulden en overige te betalen posten. In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen: handelsportefeuille (financiële activa en financiële verplichtingen), gekochte leningen en obligaties, verstrekte leningen en overige vorderingen, investeringen in eigenvermogensinstrumenten, overige financiële verplichtingen en derivaten.

In financiële en niet-financiële contracten kunnen afspraken zijn gemaakt die voldoen aan de definitie van derivaten. Een dergelijke afspraak wordt afgescheiden van het basiscontract en als derivaat verwerkt als zijn economische kenmerken en risico's niet nauw verbonden zijn met die van het basiscontract, een afzonderlijk instrument met dezelfde voorwaarden zou voldoen aan de definitie van een derivaat, en het samengestelde instrument niet wordt gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst- en-verliesrekening.

In contracten besloten financiële instrumenten die niet worden gescheiden van het basiscontract, worden verwerkt in overeenstemming met het basiscontract.

Van het basiscontract gescheiden derivaten worden, in overeenstemming met de waarderingsgrondslag voor derivaten waarop geen kostprijs hedge accounting wordt toegepast, gewaardeerd tegen kostprijs of lagere reële waarde.

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. De reële waarde van een financieel instrument is het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en van elkaar onafhankelijk zijn. Indien

echter financiële instrumenten bij de vervolgwaardering worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de winst-en-verliesrekening, worden direct toerekenbare transactiekosten bij de eerste waardering direct verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

Handelsportefeuille

Indien de onderneming financiële instrumenten heeft verworven of is aangegaan met het doel het instrument op korte termijn te verkopen, maken deze deel uit van de handelsportefeuille en worden deze na eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardewijzigingen in de winst-en-verliesrekening.

Verstrekten leningen en overige vorderingen

Verstrekten leningen en overige vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieverentemethode, verminderd met bijzondere waardevermindervingsverliezen.

Kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen

Langlopende en kortlopende schulden en overige financiële verplichtingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieverentemethode.

De aflossingsverplichtingen voor het komend jaar van de langlopende schulden worden opgenomen onder kortlopende schulden.

Hedge accounting bij waardering van afgeleide instrumenten op kostprijs

Indien kostprijs hedge accounting wordt toegepast vindt, zolang het afgeleide instrument betrekking heeft op afdekking van het specifieke risico van een toekomstige transactie die naar verwachting zal plaatsvinden, geen herwaardering van dit instrument plaats. Zodra de verwachte toekomstige transactie leidt tot verantwoording in de winst-en-verliesrekening, wordt het met het afgeleide instrument samenhangende resultaat in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Indien de afgedekte positie van een verwachte toekomstige transactie leidt tot de opname in de balans van een niet-financieel actief of een niet-financiële verplichting, wordt de kostprijs van dit actief aangepast met de afdekkingsresultaten die nog niet in de winst-en-verliesrekening zijn verwerkt.

Voor valutatermijncontracten afgesloten ter afdekking van monetaire activa en passiva in vreemde valuta's wordt kostprijs hedge accounting toegepast. Dit wordt gedaan om te bereiken dat de in de winst-en-verliesrekening verantwoorde resultaten als gevolg van de omrekening van de monetaire posten worden gecompenseerd met waardewijzigingen van de valutacontracten als gevolg van het verschil tussen de contante koers op afsluitdatum van het contract en de contante koers op rapporteringsdatum. Het verschil tussen de contante koers op afsluitdatum van het valutatermijncontract en de termijnkoers wordt via de winst-en-verliesrekening geamortiseerd over de looptijd van het contract.

Indien afgeleide instrumenten aflopen of worden verkocht, wordt de cumulatieve winst die of het cumulatieve verlies dat tot dat moment nog niet in de winst-en-verliesrekening was verwerkt, als overlopende post in de balans opgenomen, totdat de afgedekte transacties plaatsvinden. Indien de transacties naar verwachting niet

meer plaatsvinden, wordt de cumulatieve winst of het cumulatieve verlies overgeboekt naar de winst-en-verliesrekening. Indien afgeleide instrumenten niet langer voldoen aan de voorwaarden voor hedge accounting, maar het financiële instrument niet wordt verkocht, wordt ook de hedge accounting beëindigd. De vervolgwaardering van het financiële instrument is dan tegen kostprijs of lagere marktwaarde.

Voorwaarden voor hedge accounting

De onderneming documenteert de hedgerelaties in generieke hedgedocumentatie en toetst periodiek de effectiviteit van de hedgerelaties door vast te stellen dat er sprake is van een effectieve hedge respectievelijk dat er geen sprake is van overhedges.

De onderneming bepaalt op elke balansdatum de mate van ineffectiviteit van de combinatie van het afdekkingsinstrument en de afgedekte positie (de hedgerelatie). De mate van ineffectiviteit van de hedgerelatie wordt vastgesteld door het vergelijken van de kritische kenmerken van het afdekkingsinstrument en de afgedekte positie in de hedgerelatie.

Indien de kritische kenmerken, beoordeeld in de context van de hedgerelatie, aan elkaar gelijk zijn (geweest), is geen sprake (geweest) van ineffectiviteit. Indien de kritische kenmerken, beoordeeld in de context van de hedgerelatie, niet aan elkaar gelijk zijn (geweest), is sprake (geweest) van ineffectiviteit. In dat geval wordt de mate van ineffectiviteit vastgesteld door de verandering in reële waarde van het afdekkingsinstrument te vergelijken met de verandering in reële waarde van de afgedekte positie. Indien sprake is van een cumulatief verlies op de hedgerelatie over de periode vanaf eerste verwerking van het afdekkingsinstrument tot aan balansdatum, wordt deze ineffectiviteit (het verlies) direct in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Bijzondere waardeverminderingen financiële activa

Een financieel actief dat niet wordt gewaardeerd tegen (1) reële waarde met waarde wijzigingen in de winst-en-verliesrekening of (2) geamortiseerde kostprijs of lagere marktwaarde, wordt op iedere verslagdatum beoordeeld om te bepalen of er objectieve aanwijzingen bestaan dat het actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Een financieel actief wordt geacht onderhevig te zijn aan een bijzondere waardevermindering indien er objectieve aanwijzingen zijn dat na de eerste opname van het actief zich een gebeurtenis heeft voorgedaan die een negatief effect heeft gehad op de verwachte toekomstige kasstromen van dat actief en waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt.

Objectieve aanwijzingen dat financiële activa onderhevig zijn aan een bijzondere waardevermindering omvatten het niet nakomen van betalingsverplichtingen en achterstallige betaling door een debiteur, herstructurering van een aan de onderneming toekomend bedrag onder voorwaarden die de onderneming anders niet zou hebben overwogen, aanwijzingen dat een debiteur of emittent failliet zal gaan, en het verdwijnen van een actieve markt voor een bepaald effect.

Daarnaast worden subjectieve indicatoren samen met objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardevermindering overwogen. Voorbeelden hiervan zijn het wegvallen van actieve markten in het geval van financiële activa met een beursnotering, een verlaging van de kredietwaardigheid van de andere partij zijnde de rechtspersoon of schuldenaar van het uitgegeven instrument of een daling van de reële waarde van een financieel actief beneden de kostprijs of geamortiseerde kostprijs.

Een bijzonder waardeverminderingsverlies met betrekking tot een tegen geamortiseerde kostprijs gewaardeerd financieel actief wordt berekend als het verschil tussen de boekwaarde en de contante waarde van de verwachte toekomstige kasstromen, gedisconteerd tegen de oorspronkelijke effectieve rente van het actief. Verliezen worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening. Rente op het aan een bijzondere waardevermindering onderhevige actief blijft verantwoord worden via oprenting van het actief met de oorspronkelijke effectieve rente van het actief.

Als in een latere periode de waarde van het actief, onderhevig aan een bijzondere waardevermindering, stijgt en het herstel objectief in verband kan worden gebracht met een gebeurtenis die plaatsvond na de opname van het bijzondere waardeverminderingsverlies, wordt het bedrag uit hoofde van het herstel (tot maximaal de oorspronkelijke kostprijs) opgenomen in de winst-en-verliesrekening.

Saldering van financiële instrumenten

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als de onderneming beschikt over een deugdelijk juridisch instrument om het financieel actief en de financiële verplichting gesaldeerd af te wikkelen en de onderneming het stellige voornemen heeft om het saldo als netto of simultaan af te wikkelen.

Als er sprake is van een overdracht van een financieel actief dat niet voor verwijdering uit de balans in aanmerking komt, wordt het overgedragen actief en de daarmee samenhangende verplichting niet gesaldeerd.

Grondslagen voor waardering activa en passiva

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De uitgaven na eerste verwerking van een gekocht of zelf vervaardigd immaterieel vast actief worden toegevoegd aan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs als het waarschijnlijk is dat de uitgaven zullen leiden tot een toename van de verwachte toekomstige economische voordelen en de uitgaven en de toerekening aan het actief op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Als niet wordt voldaan aan de voorwaarden worden de uitgaven verantwoord als kosten in de winst-en-verliesrekening.

Goodwill

Goodwill wordt bepaald als het positieve verschil tussen de verkrijgingsprijs van de deelnemingen (inclusief direct aan de overname gerelateerde transactiekosten) en het belang van de groep in de netto reële waarde van de overgenomen identificeerbare activa en de 'voorwaardelijke' verplichtingen van de overgenomen deelneming, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen.

Goodwill betaald bij de acquisitie van buitenlandse groeps-maatschappijen en deelnemingen wordt omgerekend tegen de koers op de transactiedatum. De geactiveerde goodwill wordt lineair afgeschreven over de geschatte economische levensduur, die is bepaald op 5 jaar. Intern gegenereerde goodwill wordt niet geactiveerd.

Ontwikkelingskosten (software)

Ontwikkelingskosten worden geactiveerd voor zover deze betrekking hebben op commercieel haalbaar geachte projecten (software). De ontwikkeling van een immaterieel vast actief wordt commercieel haalbaar geacht als het technisch uitvoerbaar is om het actief te voltooien, de onderneming de intentie heeft om het actief te voltooien en

het vervolgens te gebruiken of te verkopen is (inclusief het beschikbaar zijn van adequate technische, financiële en andere middelen om dit te bewerkstelligen), de onderneming het vermogen heeft om het actief te gebruiken of te verkopen, het waarschijnlijk toekomstige economische voordelen zal genereren en de uitgaven gedurende de ontwikkeling betrouwbaar zijn vast te stellen.

Ontwikkelingskosten worden gewaardeerd tegen vervaardigingsprijs, verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De vervaardigingsprijs omvat voornamelijk de salariskosten van het betrokken personeel; de geactiveerde kosten worden na beëindiging van de ontwikkelingsfase (actief gereed voor ingebruikname) afgeschreven over de verwachte gebruiksduur, die drie tot zeven jaar bedraagt. De afschrijving vindt plaats volgens de lineaire methode. De kosten voor onderzoek en de overige kosten voor ontwikkeling worden ten laste van het resultaat gebracht in de periode waarin deze zijn gemaakt. Voor het nog niet afgeschreven deel van de geactiveerde ontwikkelingskosten wordt een wettelijke reserve gevormd.

Concessies, vergunningen en intellectuele eigendom

De intellectual property rights worden gewaardeerd op het bedrag van de gerealiseerde kosten, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De jaarlijkse afschrijvingen bedragen een vast percentage van de gerealiseerde kosten. De economische levensduur van zeven jaar en de afschrijvingsmethode worden aan het einde van elk boekjaar opnieuw beoordeeld.

Materiële vaste activa

De bedrijfsgebouwen en -terreinen, machines en installaties en andere vaste bedrijfsmiddelen worden gewaardeerd tegen hun kostprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De kostprijs bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en overige kosten om de activa op hun plaats en in de staat te krijgen noodzakelijk voor het beoogde gebruik. De kostprijs van de activa die door de onderneming in eigen beheer zijn vervaardigd, bestaat uit de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die rechtstreeks kunnen worden toegerekend aan de vervaardiging.

Investeringsubsidies worden in mindering gebracht op de kostprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

De afschrijvingen worden berekend als een percentage van de aanschafwaarde volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur rekening houdend met restwaarde. Op bedrijfsterreinen en activa in uitvoering wordt niet afgeschreven. Afschrijving start op het moment dat een actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij desinvestering.

De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

· Bedrijfsgebouwen	4% - 20%
· Machines en installaties	10% - 33,3%
· Andere vaste bedrijfsmiddelen	10% - 33,3%

Onderhoudsuitgaven worden slechts geactiveerd indien zij de gebruiksduur van het object verlengen. Buiten gebruik gestelde activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

De kosten voor groot onderhoud worden verwerkt in de boekwaarde van de materiële vaste activa (de zogeheten 'componentenbenadering').

Deelnemingen met invloed van betekenis

Deelnemingen waarin invloed van betekenis op het zakelijke en financiële beleid kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode op basis van de nettovermogenswaarde. Indien waardering tegen nettovermogenswaarde niet kan plaatsvinden doordat de hiervoor benodigde informatie niet kan worden verkregen, wordt de deelneming gewaardeerd volgens het zichtbaar eigen vermogen.

Bij de vaststelling of er sprake is van een deelneming waarin de onderneming invloed van betekenis uitoefent op het zakelijke en financiële beleid, wordt het geheel van feitelijke omstandigheden en contractuele relaties (waaronder eventuele potentiële stemrechten) in aanmerking genomen.

Deelnemingen waarin de onderneming de zeggenschap gezamenlijk met andere deelnemers uitoefent (joint ventures), worden gewaardeerd volgens dezelfde methode.

Bij de bepaling van de nettovermogenswaarde worden de waarderingsgrondslagen van de onderneming gehanteerd. Indien de deelnemende rechtspersoon een actief of een passief overdraagt aan een deelneming die volgens de vermogensmutatiemethode wordt gewaardeerd, wordt de winst of het verlies voortvloeiend uit deze overdracht naar rato van het relatieve belang dat derden hebben in de deelnemingen verwerkt (proportionele resultaatbepaling). Een verlies dat voortvloeit uit de overdracht van vlottende activa of een bijzondere waardevermindering van vaste activa wordt wel volledig verwerkt. Resultaten op transacties waarbij overdracht van activa en passiva tussen de onderneming en haar deelnemingen en tussen deelnemingen onderling heeft plaatsgevonden, worden geëlimineerd voor zover deze als niet gerealiseerd kunnen worden beschouwd.

Deelnemingen met een negatieve nettovermogenswaarde worden op nihil gewaardeerd en aandeel in de winst van de deelneming in latere jaren wordt pas verwerkt als en voor zover het cumulatieve niet verwerkte aandeel in het verlies is ingelopen. Wanneer de onderneming echter geheel of ten dele garant staat voor de schulden van een deelneming, dan wel de feitelijke verplichting heeft de deelneming (voor haar aandeel) in staat te stellen tot betaling van haar schulden, wordt een voorziening gevormd ter grootte van de verwachte betalingen door de onderneming ten behoeve van de deelneming. De voorziening wordt primair ten laste van de vorderingen op de deelneming gevormd en voor het overige gepresenteerd onder de voorzieningen.

Deelnemingen zonder invloed van betekenis

Deelnemingen waarin geen invloed van betekenis wordt uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere realiseerbare waarde. Indien sprake is van een stellig voornemen tot afstoting vindt waardering plaats tegen de eventuele lagere verwachte verkoopwaarde. Indien een rechtspersoon een actief of een passief overdraagt aan een deelneming die wordt gewaardeerd op verkrijgingsprijs of actuele waarde, wordt de winst of het verlies voortvloeiend uit deze overdracht direct en volledig in de geconsolideerde winst- en verliesrekening verwerkt, tenzij de winst op de overdracht in wezen niet is gerealiseerd.

Overige financiële vaste activa

De leningen aan niet-geconsolideerde deelnemingen worden initieel gewaardeerd tegen de reële waarde, vermeerderd met direct toerekenbare transactiekosten. Vervolgens worden deze vorderingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardevermindingsverliezen. De grondslagen voor de overige financiële vaste activa zijn opgenomen onder het hoofd Financiële instrumenten.

Dividenden van deelnemingen die worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs worden verantwoord in de periode waarin zij betaalbaar worden gesteld als opbrengst uit deelnemingen. Eventuele winsten of verliezen worden verantwoord onder financiële baten en lasten.

Bijzondere waardeverminderingen

Voor materiële en immateriële vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde.

Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te bepalen voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Wanneer de boekwaarde van een actief (of een kasstroom-genererende eenheid) hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardeverminderingsverlies verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde. Indien sprake is van een bijzonder waardeverminderingsverlies van een kasstroomgenererende eenheid, wordt het verlies allereerst toegerekend aan goodwill die is toegerekend aan de kasstroomgenererende eenheid. Een eventueel restant verlies wordt toegerekend aan de andere activa van de eenheid naar rato van hun boekwaarden.

Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardeverminderingsverlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief (of kasstroomgenererende eenheid) geschat. Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardeverminderingsverlies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardeverminderingsverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief (of kasstroomgenererende eenheid) opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardeverminderingsverlies voor het actief (of kasstroomgenererende eenheid) zou zijn verantwoord.

Een bijzonder waardeverminderingsverlies voor goodwill wordt niet teruggenomen in een volgende periode. In afwijking van datgene wat hiervoor is gesteld, wordt op iedere balansdatum de realiseerbare waarde bepaald voor de volgende activa (ongeacht of er sprake is van aanwijzingen voor een bijzondere waardevermindering):

- immateriële vaste activa die nog niet in gebruik zijn genomen;
- immateriële vaste activa die worden afgeschreven over een levensduur van meer dan 20 jaar (gerekend vanaf het moment van ingebruikname).

De terugnemning van een bijzonder waardeverminderings-verlies voor een kasstroomgenererende eenheid dient te worden toegerekend ter verhoging van de boekwaarde van de activa, niet zijnde goodwill op pro rata basis gebaseerd op de boekwaarden van de activa van de eenheid.

Verliezen worden opgenomen in de winst-en-verliesrekening. Rente op het aan een bijzondere waardevermindering onderhevige actief blijft verantwoord worden via oprenting van het actief met de oorspronkelijke effectieve rente van het actief.

Vervreemding van vaste activa

Voor verkoop beschikbare vaste activa worden gewaardeerd tegen boekwaarde of lagere opbrengstwaarde.

Vorraden

Vorraden worden gewaardeerd tegen kostprijs of lagere opbrengstwaarde. De kostprijs bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, vermeerderd met overige kosten om de voorraden op hun huidige plaats en in hun huidige staat te brengen. De opbrengstwaarde is gebaseerd op de meest betrouwbare schatting van het bedrag dat de voorraden naar verwachting zullen opbrengen.

Grond- en hulpstoffen (verpakkingsmaterialen en onderdelen) worden gewaardeerd tegen aanschafprijs op basis van de 'first-in, first-out' (FIFO)-methode of lagere actuele waarde.

De voorraad gereed product, miniknollen, welke zelf worden geteeld, worden gewaardeerd tegen vervaardigingsprijs op basis van kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. Dit betreft met name directe personeelskosten.

Bij de waardering van de voorraden wordt rekening gehouden met de eventueel op balansdatum opgetreden waardeverminderingen.

Vorderingen en effecten

De grondslagen voor de waardering van vorderingen en effecten zijn beschreven onder het hoofd Financiële instrumenten.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering. In vreemde valuta luidende liquide middelen worden per balansdatum in de rapportagevaluta omgerekend tegen de op die datum geldende wisselkoers. Verwezen wordt verder naar de prijsgrondslagen voor vreemde valuta.

Eigen vermogen

Financiële instrumenten die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als eigenvermogensinstrumenten, worden gepresenteerd onder het eigen vermogen. Uitkeringen aan houders van deze instrumenten worden in mindering op het eigen vermogen gebracht na aftrek van eventueel hiermee verband houdend voordeel uit hoofde van belasting naar de winst.

Financiële instrumenten die op grond van de economische realiteit worden aangemerkt als een financiële verplichting, worden gepresenteerd onder schulden. Rente, dividenden, baten en lasten met betrekking tot deze financiële instrumenten worden in de winst-en-verliesrekening verantwoord als kosten of opbrengsten.

Voorzieningen

Een voorziening wordt in de balans opgenomen wanneer er sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden;
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt;
- en
- het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

Indien (een deel van) de uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen waarschijnlijk geheel of gedeeltelijk door een derde worden vergoed bij afwikkeling van de voorziening, wordt de vergoeding als afzonderlijk actief gepresenteerd.

Pensioen- en jubileumvoorzieningen

Onder de pensioenvoorziening zijn opgenomen de verplichtingen uit hoofde van pensioenreglementen en vergelijkbare verplichtingen. De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft de contante waarde van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfkans en leeftijd.

Zie ook grondslagen personeelskosten en toelichting 11 op de geconsolideerde balans.

Kortlopende schulden

De waardering van kortlopende schulden is toegelicht onder het hoofd financiële instrumenten.

Opbrengstverantwoording

Verkoop van poot aardappelen en consumptie aardappelen

Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden opgenomen in de netto-omzet tegen de reële waarde van de ontvangen of te ontvangen vergoeding, na aftrek van retouren en tegemoetkomingen, handels- en volumekortingen. Opbrengsten uit de verkoop van aardappelen worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt wanneer de belangrijke risico's en voordelen van eigendom aan de koper zijn overgedragen, de inning van de verschuldigde vergoeding waarschijnlijk is, het bedrag van de opbrengst op betrouwbare wijze kan worden bepaald en de hiermee verband houdende kosten of eventuele retouren van aardappelen betrouwbaar kunnen worden ingeschat en er geen sprake is van voortgezette betrokkenheid bij de aardappelen.

De overdracht van risico's en voordelen varieert naargelang de voorwaarden van de betreffende verkoopovereenkomst.

Diensten

Opbrengsten uit het verlenen van diensten worden opgenomen in de netto-omzet tegen de reële waarde van de ontvangen of te ontvangen vergoeding, na aftrek van tegemoetkomingen en kortingen. Deze opbrengsten worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt wanneer het bedrag van de opbrengsten op betrouwbare wijze kan worden bepaald, de inning van de te ontvangen vergoeding waarschijnlijk is, de mate waarin de dienstverlening op balansdatum is verricht betrouwbaar kan worden bepaald en de reeds gemaakte kosten en de kosten die (mogelijk) nog moeten worden gemaakt om de dienstverlening te voltooien op betrouwbare wijze kunnen worden bepaald.

Licenties

Licenties worden betaald voor het gebruik van de activa van een onderneming, zoals de rassen door de onderneming zelf ontwikkeld. In het geval de groep handelt ten behoeve van door derden ontwikkelde rassen wordt de bedrijfsopbrengst opgenomen onder aftrek van de doorbetaling aan de rechthebbenden, aangezien de onderneming voor deze licenties geen kredietrisico loopt. Omzet wordt verantwoord als de omvang van de te ontvangen vergoeding betrouwbaar kan worden geschat en de inning ervan waarschijnlijk is.

Subsidies

Subsidies worden aanvankelijk in de balans opgenomen als vooruitontvangen baten zodra er redelijke zekerheid bestaat dat zij zullen worden ontvangen en dat er wordt voldaan aan de daaraan verbonden voorwaarden. Subsidies ter compensatie van gemaakte kosten worden systematisch als opbrengsten in de winst-en-verliesrekening opgenomen in dezelfde periode als die waarin de kosten worden gemaakt. Subsidies ter compensatie voor de kosten van een actief worden in mindering gebracht op de kostprijs van het actief en daardoor systematisch in de winst-en-verliesrekening opgenomen gedurende de gebruiksduur van het actief.

Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten

Hieronder zijn begrepen de direct aan de netto-omzet toerekenbare kosten waaronder kosten handelsgoederen, diensten, vracht- en laadkosten en emballage. De kosten voor onderzoek en overige ontwikkeling worden ten laste van het resultaat gebracht in de periode waarin deze zijn gemaakt.

Aandeel in resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen

Het aandeel in het resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen omvat het aandeel van de groep in de resultaten van deze deelnemingen, bepaald op basis van de grondslagen van de groep. Resultaten op transacties, waarbij overdracht van activa en passiva tussen de groep en de niet-geconsolideerde deelnemingen en tussen niet-geconsolideerde deelnemingen onderling heeft plaatsgevonden, zijn niet verwerkt voor zover deze als niet gerealiseerd kunnen worden beschouwd. De resultaten van deelnemingen die gedurende het boekjaar zijn verworven of afgestoten worden vanaf het verwervings-moment respectievelijk tot het moment van afstoting verwerkt in het resultaat van de groep.

Personeelskosten

De beloningen van het personeel worden als last in de winst-en-verliesrekening verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Indien de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de vennootschap. Een verwachte vergoeding ten gevolge van winstdelingen en bonusbetalingen worden verantwoord indien de verplichting tot betaling van die vergoeding is ontstaan op of vóór balansdatum en een betrouwbare schatting van de verplichtingen kan worden gemaakt.

Voor de beloningen met opbouw van rechten, winstdelingen en bonussen worden de verwachte lasten gedurende het dienstverband in aanmerking genomen. Op balansdatum wordt hiertoe een verplichting opgenomen.

De verantwoorde verplichting betreft de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichting per balansdatum af te wikkelen. De beste schatting is gebaseerd op contractuele afspraken met personeelsleden (CAO en individuele arbeidsovereenkomst). Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Nederlandse pensioenregelingen

De pensioentoezeggingen zijn ondergebracht bij een pensioenfonds. Deze regeling wordt onder het Nederlandse pensioenstelsel gefinancierd door afdrachten aan een bedrijfstak-pensioenfonds.

De pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd volgens de 'verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering'. In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de winst-en-verliesrekening verantwoord. Aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst wordt beoordeeld of en zo ja welke verplichtingen naast de betaling van de jaarlijkse aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie op balansdatum bestaan.

Deze additionele verplichtingen, waaronder eventuele verplichtingen uit herstelplannen van de pensioenuitvoerder, leiden tot lasten voor de groep en worden in de balans opgenomen in een voorziening. De waardering van de verplichting is de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om deze per balansdatum af te wikkelen. Indien het effect van de tijdswaarde van geld materieel is wordt de verplichting gewaardeerd tegen de contante waarde. Discontering vindt plaats op basis van rentetarieven van hoogwaardige ondernemingsobligaties. Toevoegingen aan en vrijval van de verplichtingen komen ten laste respectievelijk ten gunste van de winst-en-verliesrekening. Ultimo boekjaar 2020/2021 waren er voor de groep geen pensioenvorderingen en geen verplichtingen naast de betaling van de jaarlijkse aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie.

De opbouw van de pensioenaanspraken wordt steeds in het betreffende kalenderjaar afgefinancierd door middel van (ten minste) kostendekkende premiebetalingen. De pensioenregeling is een middelloonregeling met voor zowel actieve als inactieve deelnemers (slapers en gepensioneerden) - voorwaardelijke toeslagverlening. De toeslagverlening is afhankelijk van het beleggingsrendement.

De jaarlijkse opbouw van de pensioenaanspraken bedraagt 1,70% van het pensioengevend salaris dat is gebaseerd op het brutoloon minus een franchise (ad EUR 14.309). Het pensioengevend salaris is gemaximeerd (op EUR 58.311). De jaarlijkse premie die voor rekening komt van de werkgever bedraagt 100% van het pensioengevend salaris. De hoogte van de premie wordt jaarlijks vastgesteld door het bestuur van het

bedrijfstakpensioenfondsen op basis van de dekkingsgraad en verwachte rendementen. De dekkingsgraad van het betrokken bedrijfstakpensioenfonds bedraagt per 30 juni 2021 volgens opgave van het fonds 101,5%. Op basis van het uitvoeringsreglement heeft de groep bij een tekort in het fonds geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen anders dan door hogere toekomstige premies

Buitenlandse pensioenregelingen

Pensioenregelingen die vergelijkbaar ingericht zijn en functioneren op de wijze waarop het Nederlandse pensioenstelsel is ingericht en functioneert, met een strikte scheiding tussen de verantwoordelijkheden van en een risicodeling tussen de betrokken partijen (onderneming, fonds en deelnemers), worden verwerkt en gewaardeerd conform Nederlandse pensioenregelingen (zie vorige paragraaf). Voor buitenlandse regelingen die niet vergelijkbaar zijn met de wijze waarop het Nederlandse pensioenstelsel is ingericht en functioneert, wordt een beste schatting gemaakt van de op balansdatum bestaande verplichting. Deze verplichting wordt vervolgens gewaardeerd op basis van een in Nederland algemeen aanvaardbaar geachte actuariële waarderingsmethodiek.

Leasing

De onderneming kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten classificeren als operationele leases.

Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm. Als de onderneming optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Leasebetalingen inzake de operationele lease worden lineair over de leaseperiode ten laste van de winst-en-verliesrekening gebracht. De onderneming is alleen operationele leasecontracten aangegaan.

Rentebaten en -lasten

Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost. Rentelasten en soortgelijke lasten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren.

Belasting

Belastingen omvatten de over de verslagperiode verschuldigde en verrekenbare winstbelastingen en latente belastingen. De belastingen worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen, behalve voor zover deze betrekking hebben op posten die rechtstreeks in het eigen vermogen worden opgenomen, in welk geval de belasting in het eigen vermogen wordt verwerkt.

De over het boekjaar verschuldigde en verrekenbare belasting is de naar verwachting te betalen belasting over de belastbare winst over het boekjaar, berekend aan de hand van belastingtarieven die zijn vastgesteld op verslagdatum, dan wel waartoe materieel al op verslagdatum is besloten, en eventuele correcties op de over voorgaande jaren verschuldigde belasting.

Indien de boekwaardes van activa en verplichtingen ten behoeve van de financiële verslaggeving afwijken van hun fiscale boekwaardes, is sprake van tijdelijke verschillen. Voor belastbare tijdelijke verschillen wordt een voorziening latente belastingverplichtingen getroffen.

Voor verrekenbare tijdelijke verschillen, beschikbare voorwaartse verliescompensatie en nog niet gebruikte fiscale verrekeningsmogelijkheden wordt een latente belastingvordering opgenomen, maar uitsluitend voor zover het waarschijnlijk is dat er in de toekomst fiscale winsten beschikbaar zullen zijn voor verrekening respectievelijk compensatie. Latente belastingvorderingen worden per iedere verslagdatum herzien en verlaagd voor zover het niet langer waarschijnlijk is dat het daarmee samenhangende belastingvoordeel zal worden gerealiseerd. Voor belastbare tijdelijke verschillen inzake groepsmaatschappijen, buitenlandse niet-zelfstandige eenheden, deelnemingen en joint ventures wordt een latente belastingverplichting opgenomen tenzij de onderneming in staat is het tijdstip van afloop van het tijdelijke verschil te bepalen en het waarschijnlijk is dat het tijdelijke verschil in de voorzienbare toekomst niet zal aflopen.

Voor verrekenbare tijdelijke verschillen inzake groepsmaatschappijen, buitenlandse niet-zelfstandige eenheden, deelnemingen en joint ventures wordt een latente belastingvordering opgenomen uitsluitend voor zover het waarschijnlijk is dat het tijdelijke verschil in de voorzienbare toekomst afloopt en er fiscale winst beschikbaar zal zijn ter compensatie van het tijdelijk verschil. Latente belastingverplichtingen en latente belastingvorderingen worden gebaseerd op de fiscale gevolgen van de door de vennootschap op balansdatum voorgenomen wijze van realisatie of afwikkeling van zijn activa, voorzieningen, schulden en overlopende passiva. Latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode. Kasstromen in buitenlandse valuta's zijn herleid naar euro's met gebruikmaking van de gewogen gemiddelde omrekeningskoersen voor de betreffende periodes.

De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen en beleggingen die zonder beperkingen en zonder materieel risico van waardeverminderingen als gevolg van de transactie kunnen worden omgezet in geldmiddelen.

Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen een geschatte gewogen gemiddelde koers van de verslagperiode/de koers op de datum dat de transacties hebben plaatsgevonden. Koersverschillen inzake geldmiddelen worden afzonderlijk in het kasstroomoverzicht getoond.

Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.

De verkrijgingsprijs van de verworven groepsmaatschappij is opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover betaling in geld heeft plaatsgevonden. De in de verworven groepsmaatschappij aanwezige geldmiddelen zijn van de aankoopprijs in aftrek gebracht.

Transacties waarbij geen ruil van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van de leasetermijnen uit hoofde van het financiële leasecontract zijn voor het gedeelte dat betrekking heeft op de aflossing als een uitgave uit financieringsactiviteiten aangemerkt en voor het gedeelte dat betrekking heeft op de interest als een uitgave uit operationele activiteiten.

Kasstromen uit financiële afgeleide instrumenten die worden verantwoord als reële waarde-hedges of kasstroom-hedges worden in dezelfde categorie ingedeeld als de kasstromen uit de afgedekte balansposten. Kasstromen uit financiële derivaten waarbij hedge accounting niet langer wordt toegepast, worden consistent met

de aard van het instrument ingedeeld, vanaf de datum waarop de hedge accounting is beëindigd.

Verbonden partijen

Transacties met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Van deze transacties wordt de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van inzicht toegelicht.

Gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening. Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet verwerkt in de jaarrekening. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

8.5 Toelichting op de geconsolideerde balans

1. Immateriële vaste activa

De samenstelling en het verloop van de immateriële vaste activa in het boekjaar 2020/2021 blijken uit het volgende overzicht:

	Kosten van onderzoek en ontwikkeling	Goodwill	Concessies, vergunningen en intellectuele eigendom	Totaal 2020/2021
Aanschafwaarde	2.422	5.002	3.817	11.241
Cumulatieve afschrijving	-1.545	-4.878	-2.181	-8.604
Boekwaarde per 1 juli	877	124	1.636	2.637
Investerings	754	0	0	754
Afschrijvingen	-400	-124	-546	-1.070
Saldo mutaties	354	-124	-546	-316
Aanschafwaarde	3.176	5.002	3.817	11.995
Cumulatieve afschrijving	-1.945	-5.002	-2.727	-9.674
Boekwaarde per 30 juni	1.231	0	1.090	2.321

2 Materiële vaste activa

De samenstelling en het verloop van de materiële vaste activa in het boekjaar 2020/2021 blijken uit het volgende overzicht:

	Bedrijfsgebouwen en -terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfsmiddelen	Activa in uitvoering	Totaal 2020/2021
Aanschafwaarde	39.411	28.999	3.775	2.401	74.586
Cumulatieve afschrijving	-25.427	-22.711	-3.159	0	-51.297
Boekwaarde per 1 juli	13.984	6.288	616	2.401	23.289
Investerings	3.284	2.568	280	9	6.141
Ingebruikname	2.347	0	0	-2.347	0
Desinvesteringen	-83	-713	65	0	-731
Afschrijvingen	-913	-1.570	-251	0	-2.734
Saldo mutaties	4.635	285	94	-2.338	2.676
Aanschafwaarde	44.959	30.854	4.120	63	79.996
Cumulatieve afschrijving	-26.340	-24.281	-3.410	0	-54.031
Boekwaarde per 30 juni	18.619	6.573	710	63	25.965

3 Financiële vaste activa

Het verloop van de posten onder de financiële vaste activa is als volgt:

	Deelnemingen	Vorderingen op Vereniging HZPC	Overige effecten	Latente belastingvordering	Overige vorderingen	Totaal 2020/2021
Boekwaarde per 1 juli	1.070	65	25	2.204	324	3.688
Investerings/toename	140	0	0	0	53	193
Resultaat deelnemingen	240	0	0	0	0	240
Afschrijvingen / aflossingen	0	-49	0	0	-40	-89
Dotatie	0	0	0	1.107	0	1.107
Dividenduitkering	-76	0	0	0	0	-76
Koersverschillen	66	0	0	0	0	66
Mutaties 2020/2021	370	-49	0	1.107	13	1.441
Boekwaarde per 30 juni	1.440	16	25	3.311	337	5.129

Deelnemingen

Dit betreft deelnemingen die vanwege minderheidsbelangen niet geconsolideerd worden. Voor een overzicht van de kapitaalbelangen wordt verwezen naar de [Tabel Deelnemingen](#) (PDF pag. 75).

Vorderingen op Vereniging HZPC

De onder deze categorie vermelde vordering heeft volledig betrekking op de Vereniging HZPC ten behoeve van verstrekte leningen aan telers voor aankoop certificaten van Vereniging HZPC. De rente bedraagt 1%. De looptijd van de lening is oorspronkelijk 5 jaar.

Overige effecten

De post overige effecten betreft effecten die bestemd zijn om duurzaam te worden aangehouden. De marktwaarde van de verschillende categorieën overige effecten benadert de boekwaarde ad EUR 25.000.

Latente belastingvordering

De post latente belastingvorderingen betreft verrekenbare tijdelijke verschillen, onder meer materiële vaste activa. Van deze vorderingen is een beperkt bedrag naar verwachting verrekenbaar binnen 1 jaar. De voorwaartse verliescompensatie en verrekenbare tijdelijke verschillen die niet tot waardering zijn gebracht betreft EUR 600.000.

Overige vorderingen

De post overige vorderingen betreft verstrekte leningen aan personeel voor een bedrag van EUR 20.000 (2019/2020 EUR 20.000) met een gemiddelde looptijd van 5 jaar en een rentepercentage van 4%. Tevens omvat deze post een rentecap om het renterisico over de werkkapitaal financiering tot EUR 15 miljoen af te dekken. De cap kent een looptijd van 10 jaar en een caprente van 2%.

4. Voorraden

	30-jun-21	30-jun-20
Emballage	1.190	907
Gereed product	988	1.226
	<u>2.178</u>	<u>2.133</u>

De voorraad gereed product betreft zelf ontwikkelde miniknollen. Er is op balansdatum een voorziening getroffen op de voorraden van nihil (EUR 2019/2020: EUR 169.000).

Vorderingen

5. Handelsdebiteuren

	30-jun-21	30-jun-20
Geamortiseerde kostprijs van uitstaande vorderingen	48.461	56.836
Af: voorziening wegens oninbaarheid	-2.068	-2.728
	<u>46.393</u>	<u>54.108</u>

In de vordering op handelsdebiteuren is geen bedrag begrepen met een resterende looptijd langer dan 1 jaar die niet zijn voorzien.

6. Vorderingen op deelnemingen

Deze vorderingen hebben betrekking op vorderingen op deelnemingen waarop invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. De looptijd van de vorderingen is korter dan 1 jaar en niet rentedragend.

7. Belastingen premies en sociale verzekeringen

	30-jun-21	30-jun-20
Omzetbelasting	7.770	8.310
Loonheffing en sociale verzekeringen	3	28
Vennootschapsbelasting	3.225	962
Overige belastingen en premies	0	121
	<u>10.998</u>	<u>9.421</u>

8. Overige vorderingen en overlopende activa

	30-jun-21	30-jun-20
Pensioenpremies	5	92
Te vorderen licenties	5.193	6.229
Vooruitbetaalde bedragen	2.048	1.584
Nog te factureren omzet	56	1.751
Premie ziektekosten verzekering	13	272
Subsidies	1.362	2.059
Vorderingen op telers	1.562	1.920
Overige bedragen	4.082	1.404
	<u>14.321</u>	<u>15.311</u>

De overige bedragen zien per 30 juni 2021 voor EUR 1.825.000 toe op nog factureren omzet, EUR 1.187.000 op exploitatieresultaat pool en EUR 1.070.000 uit overige bedragen.

9. Liquide middelen

	30-jun-21	30-jun-20
Kas	2	5
Rekening-courant bank	18.249	33.212
	18.251	33.217

Bij de bank staat een bedrag van nihil (2019/2020: EUR 2.679.000) welke niet opeisbaar is. Er zijn bankgaranties verstrekt van EUR 120.000 (2019/2020: EUR 0).

10. Groepsvermogen

Voor een toelichting op het groepsvermogen wordt verwezen naar de toelichting op het eigen vermogen in de enkelvoudige jaarrekening. In het groepsvermogen is het aandeel derden nihil.

11. Voorzieningen

Pensioenen

Onder de pensioenen zijn opgenomen de verplichtingen uit hoofde van pensioenreglementen en vergelijkbare verplichtingen.

De samenstelling en het verloop van de pensioenen in het boekjaar 2020/2021 blijken uit het volgende overzicht:

Pensioenvoorziening personeel

	2020/2021	2019/2020
Stand 1 juli	177	164
Dotatie	23	19
Onttrekking	-16	-6
Stand per 30 juni	184	177

Het gehele bedrag van de pensioenvoorziening is langlopend. De pensioenvoorziening heeft betrekking op medewerkers in het buitenland. Zij hebben pensioenregelingen die niet vergelijkbaar zijn met de wijze waarop het Nederlandse pensioenstelsel is ingericht en functioneert. Voor deze buitenlandse regelingen wordt een beste schatting gemaakt van de per balansdatum bestaande pensioenverplichting.

Overige voorzieningen

De samenstelling en het verloop van de overige voorzieningen in het boekjaar 2020/2021 blijken uit het volgende overzicht:

	2020/2021	2019/2020
Stand 1 juli	419	423
Dotatie	67	77
Onttrekking	-42	-81
Stand 30 juni	444	419

De overige voorziening betreft de jubileavoorziening welke is berekend, gebruikmakend van een disconteringsvoet van 4%, en rekening houdend met het verwachte personeelsverloop. Van het bedrag is EUR 66.000 kortlopend.

Kortlopende schulden

12. Schulden en kredietinstellingen

Kredietfaciliteit

De onderneming beschikt over een kredietfaciliteit bij ING Bank N.V. en Deutsche Bank A.G. waarbij de banken zich ieder pro rata hebben gecommitteerd. Er is een doorlopende faciliteit van 30 miljoen euro per 30 juni 2021. De rente die we betalen is Euribor plus 1,1%. Daarnaast is er een seizoen faciliteit van 50 miljoen euro. De kredietfaciliteit staat tot juli 2023 beschikbaar. Met de 80 miljoen euro kunnen we onze huidige activiteiten ondersteunen en investering doen voor de toekomst.

Tezamen hebben de ING Bank N.V. en de Deutsche Bank A.G. per 30 juni 2021 EUR 30 miljoen verstrekt, tegen een rente van Euribor plus 1.10%.

Ten aanzien van de kredietfaciliteit bij de ING B.V. zijn de volgende zakelijke zekerheden gesteld in de vorm van:

- Stamverpanding boekvorderingen (eerste pandrecht) van: IPR B.V., HZPC Research B.V., HZPC Holding B.V., HZPC Holland B.V., HZPC SBDA B.V., HZPC SBA Europe B.V., ZOS B.V. en STET Holland B.V.

Convenanten

Aan de kredietfaciliteit zijn de volgende convenanten verbonden:

- Solvabiliteitsratio
- Activa Cover
- Omzet Cover
- EBITDA Cover
- Minimale EBITDA van 8 miljoen
- Maximale CAPEX van 6,4 miljoen

HZPC Holding B.V. is met haar banken de volgende convenanten overeengekomen:

	Solvabiliteits- ratio	Activa Cover	Omzet Cover	EBITDA Cover
Gedurende de looptijd	> 35%	> 70%	> 70%	> 70%
30-6-2021	> 35%	> 70%	> 70%	> 70%

De solvabiliteitsratio is als volgt gedefinieerd: Gecorrigeerd vermogen/gecorrigeerd balanstotaal.

De activa cover is als volgt gedefinieerd: Activa van geselecteerde ondernemingen/geconsolideerde activa.

De omzet cover is als volgt gedefinieerd: Omzet van geselecteerde ondernemingen/geconsolideerde omzet.

De EBITDA cover is als volgt gedefinieerd: EBITDA van geselecteerde ondernemingen/geconsolideerde EBITDA.

Per 30 juni 2021 heeft HZPC niet voldaan aan haar bankconvenant verplichtingen van minimum EBITDA en EBITDA cover. Als gevolg hiervan is het opgenomen krediet per 30 juni 2021 direct opeisbaar. De banken hebben hiervoor een waiver verstrekt aan HZPC waarmee de financiering voor het komend seizoen gewaarborgd blijft.

13. Belastingen, premies en sociale verzekeringen

	30-jun-21	30-jun-20
Te betalen vennootschapsbelasting	420	305
Te betalen omzetbelasting	538	573
Loonheffing en sociale verzekeringen	685	974
	1.643	1.852

In de belastingen en premies en sociale verzekeringen zijn geen bedragen met een resterende looptijd langer dan 1 jaar opgenomen.

14. Overige schulden en overlopende passiva

	30-jun-21	30-jun-20
Te betalen licenties	1.559	1.612
Te betalen lonen en salarissen	791	1.203
Pensioenpremies	590	504
Vakantiedagen en vakantiegeld	1.988	1.556
Vooruitontvangen bedragen	1.281	1.872
Product gerelateerde kosten	4.313	4.264
Telers	3.686	35
Overige bedragen	3.528	3.965
	17.736	15.011

In de overige schulden en overlopende passiva zijn geen bedragen met een resterende looptijd langer dan 1 jaar opgenomen.

Financiële instrumenten

De onderneming maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van financiële instrumenten die de onderneming blootstelt aan markt-, valuta-, rente-, krediet- en liquiditeitsrisico's. Om deze risico's te beheersen heeft de onderneming een beleid, inclusief een stelsel van kredietlimieten en procedures opgesteld om de risico's van onvoorspelbare ongunstige ontwikkelingen op de financiële markten en daarmee de financiële prestaties van de onderneming te beperken.

Ter afdekking van handelstransacties in consumptieaardappelen voor het komende oogstjaar neemt HZPC Holland B.V. termijnposities in op de aardappeltermijnmarkt voor rekening en risico van de telers. Deze posities worden dagelijks gewaardeerd op kostprijs of lagere marktwaarde. Eventuele resultaten op de per ultimo boekjaar openstaande posities worden verantwoord in het boekjaar waarop de oogst betrekking heeft. Het ongerealiseerde koersresultaat voor rekening en risico van telers op balansdatum bedraagt EUR 13.400 positief.

Kredietrisico

De onderneming loopt kredietrisico over leningen en vorderingen opgenomen onder financiële vaste activa, handels- en overige vorderingen en liquide middelen. Het maximale kredietrisico dat de onderneming loopt, bedraagt EUR 80 miljoen. De blootstelling aan kredietrisico van de onderneming wordt hoofdzakelijk bepaald door de individuele kenmerken van afzonderlijke afnemers en het transferrisico van door wet- en regelgeving gesanctioneerde landen. Daarnaast houdt het management ook rekening met de demografische aspecten van het klantenbestand, waaronder het risico op wanbetaling in het land waarin de afnemers actief zijn, aangezien deze factoren, met name in de huidige verslechterende economische omstandigheden, van invloed zijn op het kredietrisico.

Door onrusten in het Midden-Oosten is het kredietrisico in deze regio hoog. De onderneming heeft de volgende maatregelen genomen om het kredietrisico te beperken:

- Regelmatig wordt er gebruikgemaakt van vrijwaringsmaatregelen zoals vooruitbetalingen, Letter of Credits en bankgaranties;
- Kredietlimieten worden gedurende het seizoen actief gevolgd;
- Nieuwe leveringen worden nauwelijks toegestaan tot alle schulden van het voorgaande seizoen zijn betaald.

Valutarisico

Als gevolg van de internationale activiteiten loopt de onderneming uit hoofde van in de balans opgenomen vorderingen en schulden, netto-investeringen in buitenlandse ondernemingen en toekomstige transacties valutarisico van met name Amerikaanse dollars, Britse ponden, Poolse zloty en Canadese dollars. Op 30 juni 2021 is de netto-valutapositie omgerekend naar EUR tegen de contante koers per balansdatum als volgt samengesteld:

x 1.000	Koers VV/ €	ACTIVA Locale Valuta	ACTIVA in €	PASSIVA Locale Valuta	PASSIVA in €
USD	1,1928	2.578	2.161	51	43
GBP	0,8594	6.657	7.746	3.959	4.607
PLN	4,5016	13.296	2.954	9.803	2.178
CAD	1,4712	5.518	3.751	3.475	2.362
Totaal			<u>16.612</u>		<u>9.190</u>

Het beleid van de onderneming is om geen posities in te nemen om toekomstige kasstromen of de schulden en of vorderingen op de balans af te dekken.

Liquiditeitsrisico

De onderneming bewaakt de liquiditeitspositie door middel van opvolgende liquiditeitsbegrotingen. Het management ziet erop toe dat er voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen. De onderneming loopt liquiditeitsrisico's ten aanzien van de rente over de kredietfaciliteit. Een rentecap is

aangegaan ter dekking van het renterisico op de kredietfaciliteit. Er wordt voldaan aan de voorwaarden van hedge accounting, waardoor de hedgerelatie wordt verwerkt overeenkomstig de regels van kostprijs hedge accounting. Voor de gestelde zekerheden verwijzen we naar 'Kredietfaciliteit'.

De onderneming ziet erop toe dat er voldoende opvraagbare tegoeden zijn om de verwachte operationele kosten te dekken, inclusief het voldoen aan de financiële verplichtingen. Hierin is geen rekening gehouden met het eventuele effect van extreme omstandigheden die redelijkerwijs niet kunnen worden voorspeld, zoals natuurrampen. Daarnaast beschikt de onderneming over de volgende kredietruimte:

- Doorlopende faciliteit van EUR 30 miljoen. De te betalen rente bedraagt 1,10%.
- Seizoenfaciliteit van EUR 50 miljoen van 1 oktober tot en met 30 juni van het volgende jaar. De te betalen rente bedraagt 1,10%.

Renterisico

De onderneming loopt renterisico over de rentedragende vorderingen en schulden. Zowel over deze vorderingen en schulden zijn een variabel rentende renteafspraken overeengekomen, hierdoor loopt de onderneming risico ten aanzien van toekomstige kasstromen. Om het renterisico op de kredietfaciliteit te beperken is als mitigerende maatregel een rente cap overeenkomst afgesloten.

Indien de rente per 30 juni met 1% zou stijgen waarbij alle andere variabelen constant blijven, zou de rentelast op jaarbasis met ongeveer EUR 450K stijgen. Ter afdekking van het renterisico is er een rente cap van 2% op EUR 15 miljoen afgesloten die tot 2028 loopt.

Niet uit de balans blijkende activa en verplichtingen

Dit betreffen:

- Verplichtingen uit hoofde van operationele leaseverplichtingen en huur voor een bedrag van EUR 2,2 miljoen. Van dit bedrag heeft EUR 1,2 miljoen een looptijd van korter dan 1 jaar. Het overige betreft een verplichting korter dan 5 jaar. De last voor huur en lease in het boekjaar 2020/2021 bedroeg EUR 0,6 miljoen.
- De onderneming is voor EUR 1,8 miljoen een verplichting aangegaan voor de nieuwbouw van een kantoor in La Chapelle-d'Armentières. In 2020-2021 is reeds EUR 1,3 miljoen gefactureerd en de resterende aangeane verplichting betreft nog EUR 0,5 mio.
- Tegen de onderneming en/of groepsmaatschappijen zijn diverse claims ingediend, onder andere tegen het ras Challenger, die door haar/hen worden betwist. Daarnaast heeft de onderneming een claim ingediend voor het onrechtmatig telen en verhandelen van HZPC-rassen. Hoewel de afloop van deze geschillen niet met zekerheid kan worden voorspeld, wordt - mede op grond van ingewonnen juridisch advies - aangenomen dat deze geen nadelige of positieve invloed van betekenis zal hebben op de geconsolideerde positie.

8.6 Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening

15 Netto omzet

De netto omzet kan als volgt worden gespecificeerd naar belangrijke opbrengstcategorien:

	2020/2021	2019/2020
Pootaardappelen	274.085	314.845
Licenties	24.219	25.090
Diensten	3.088	3.443
Consumptie-aardappelen	10.757	17.221
	312.149	360.599

De netto-omzet/procentuele verdeling over de afzetgebieden kan het volgende overzicht worden gegeven:

	2020/2021		2019/2020	
	€	%	€	%
Nederland	51.770	17	62.428	17
Overige E.U. landen	150.004	48	170.743	47
Overige Europese landen	27.437	9	18.556	5
Buiten Europa	82.938	27	108.872	30
	312.149	100	360.599	100

16. Overige bedrijfsopbrengsten

Deze bestaan voornamelijk uit ontvangen subsidies en incidentele opbrengsten.

17. Personeelskosten

	2020/2021	2019/2020
Lonen en salarissen	22.602	21.521
Sociale lasten	4.088	4.002
Pensioenlasten	2.894	2.380
	29.584	27.903

Personeelsbestand

Bij HZPC Holding B.V. en haar dochterondernemingen waren gedurende het boekjaar gemiddeld 391 fte in dienst, waarvan 285 fte werkzaam in Nederland (vorig boekjaar 373 fte waarvan 265 fte werkzaam in Nederland). Op de balansdatum waren 397 fte in dienst.

	2020/2021	2019/2020
Pootaardappelen	274.085	314.845
Licenties	24.219	25.090
Diensten	3.088	3.443
Consumptie-aardappelen	10.757	17.221
	312.149	360.599

Specificaties aantal fte's

	2020/2021	2019/2020
Directie, administratie en IT	84	84
Commercie en communicatie	76	80
Inkoop en logistieke planning	119	106
Opslag, sorteren en transport	28	24
Research	84	79
	391	373

18. Overige bedrijfskosten

	2020/2021	2019/2020
Verkoopkosten	2.763	1.824
Kantoorkosten	3.962	4.049
Personeelsgerelateerde kosten	4.088	4.986
Reparatie en onderhoud	1.991	1.947
Overige kosten	7.878	7.877
	20.682	20.683

19. Rentebaten en soortgelijke opbrengsten

	2020/2021	2019/2020
Debiteuren	82	42
Rekening courant bank	75	89
Overige	33	230
	190	361

20. Rentelasten en soortgelijke kosten

	2020/2021	2019/2020
Disconto	-33	-35
Rekening courant bank	-105	-235
Overige	-596	-470
	-734	-740

21. Vennootschapsbelasting

	2020/2021	2019/2020
Normale druk op NL basis	25,0%	25,0%
Effect buitenland	-143,8%	26,7%
Niet aftrekbare bedragen	-261,9%	3,8%
Mutatie tijdelijke verschillen	0,0%	2,1%
Overig	279,1%	2,0%
Effectieve druk	-101,6%	59,6%

De onderneming vormt samen met HZPC Holland B.V., STET Holland B.V., HZPC Belgium B.V., ZOS B.V., ZOS WEHE B.V., HZPC SBDA B.V., HZPC SBA Europe B.V., HZPC Research B.V., IPR B.V. en Solentum B.V. een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting. De vennootschapsbelasting is in elk van de vennootschappen opgenomen voor dat deel dat de desbetreffende vennootschap tegen nominaal tarief verschuldigd zou zijn, geen rekening houdend met voor de vennootschap geldende fiscale faciliteiten.

De effectieve belastingdruk bedraagt -101,6% (2019/2020: 59,6%). Voor de Nederlandse vennootschappen geldt dat de effectieve druk van 25,6% door de permanente verschillen in de waarderingen. Voor de buitenlandse vennootschappen geldt een gemiddelde belastingdruk van 30,0% (2019/2020: 42,4%), welke beïnvloed wordt door hogere normatieve belastingdruk in het buitenland en niet verrekenbare verliezen. Het Connecting Growers programma is niet meegenomen in de berekening van de belastingdruk dit jaar. Echter word wel meegenomen in de belasting aangifte.

Overige toelichtingen

Transacties met verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer een relatie bestaat tussen de onderneming, haar deelnemingen en hun bestuurders en leidinggevende functionarissen. Dit betreffen onder meer de relaties tussen de onderneming en haar deelnemingen, de aandeelhouders, de bestuurders en de functionarissen op sleutelposities. Onder transacties wordt verstaan een overdracht van middelen, diensten of verplichtingen, ongeacht of er een bedrag in rekening is gebracht.

Er hebben zich geen transacties met verbonden partijen voorgedaan op niet-zakelijke gronden.

Honoraria van de accountantsorganisatie

De volgende honoraria van KPMG Accountants N.V. zijn ten laste gebracht van de onderneming, haar dochtermaatschappijen en andere maatschappijen die zij consolideert, een en ander zoals bedoeld in artikel 2:382a lid 1 en 2 BW.

	2020/2021	2019/2020
Ten laste van het boekjaar:		
Controle van de jaarrekening Nederland (KPMG Accountants N.V.)	218.628	169.300
Controle van de jaarrekening buitenland (KPMG netwerk)	46.280	42.684
Advies diensten op fiscaal terrein (KPMG netwerk)	130.282	53.611
Andere niet controle diensten (KPMG netwerk)	0	0
Honoraria van de accountantsorganisatie	395.190	265.595

Bezoldigingen bestuurders en commissarissen

Hiervoor verwijzen wij naar [de toelichting op de enkelvoudige jaarrekening](#) (PDF pag. 106).

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen gebeurtenissen met belangrijke financiële gevolgen voorgedaan na balansdatum.

8.7 Enkelvoudige balans

Na bestemming van het resultaat

Activa

(x EUR 1.000)

	Toelichting	30-jun-21	30-jun-20
VASTE ACTIVA			
Materiële vaste activa	22		
Bedrijfsgebouwen en -terreinen		15.487	10.797
Activa in uitvoering		16	2.144
		15.503	12.941
Financiële vaste activa	23		
Deelnemingen in groepsmaatschappijen		41.640	56.067
Vorderingen op groepsmaatschappijen		2.477	2.965
Andere deelnemingen		8	8
Vorderingen op Vereniging HZPC		16	65
Overige effecten		24	24
Latente belastingvordering		2.951	1.844
Overige vorderingen		265	305
		47.381	61.278
TOTAAL VASTE ACTIVA		62.884	74.219
VLOTTENDE ACTIVA			
Vorderingen			
Groepsmaatschappijen		29.411	16.001
Vorderingen op participanten en maatschappijen waarin wordt deelgenomen		39	0
Belastingen en premies		2.970	1.097
Overige vorderingen en overlopende activa	24	366	123
		32.786	17.221
Liquide middelen		770	6.589
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA		33.556	23.810
ACTIVA		96.440	98.029

Passiva

(x EUR 1.000)

	Toelichting	30-jun-21	30-jun-20
Eigen vermogen	25		
Gestort en opgevraagd kapitaal		15.675	15.675
Agioreserve		1.433	1.433
Andere wettelijke reserves		2.666	2.069
Reserve omrekeningsverschillen		-1.289	-1.179
Overige reserves		33.993	35.358
		52.478	53.356
Vorzieningen	26	22	611
Kortlopende schulden			
Schulden aan groepsmaatschappijen		11.675	1.074
Schulden aan leveranciers		235	869
Schulden aan participanten en maatschappijen waarin wordt deelgenomen		0	264
Te betalen dividend		784	784
Schulden aan kredietinstellingen		30.069	40.004
Belastingen en premies	27	31	36
Overige schulden en overlopende passiva	28	1.146	1.031
		43.940	44.062
PASSIVA		96.440	98.029

8.8 Enkelvoudige winst- en verliesrekening

	Toelichting	2020/2021	2019/2020
Aandeel in resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen na belastingen	29	4.573	11.068
Overig resultaat na belastingen	30	-4.558	-9.903
Nettoresultaat		15	1.165

8.9 Toelichting op de enkelvoudige jaarrekening

Algemeen

De enkelvoudige jaarrekening maakt deel uit van de jaarrekening 2020/2021 van de onderneming. Ten aanzien van de enkelvoudige winst-en-verliesrekening van de onderneming is gebruikgemaakt van de vrijstelling ingevolge artikel 2:402 BW.

Voor zover posten uit de enkelvoudige balans en de enkelvoudige winst-en-verliesrekening hierna niet nader zijn toegelicht, wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans en winst-en-verliesrekening.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling

De grondslagen voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gelijk aan die voor de geconsolideerde balans en winst-en-verliesrekening, met uitzondering van de hierna genoemde grondslagen.

Financiële instrumenten

In de enkelvoudige jaarrekening worden financiële instrumenten gepresenteerd op basis van hun juridische vorm.

Deelnemingen in groepsmaatschappijen

In de enkelvoudige balans worden deelnemingen in groepsmaatschappijen gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode op basis van de nettovermogenswaarde. Zie voor een uitwerking hiervan de grondslagen voor financiële vaste activa in de geconsolideerde jaarrekening.

Voorziening deelnemingen

De voorziening is gevormd voor het bedrag van de te verwachten betalingen voor rekening van de vennootschap ten behoeve van deelnemingen.

Resultaat deelnemingen

Het aandeel in het resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen omvat het aandeel van de onderneming in de resultaten van deze deelnemingen. Resultaten op transacties, waarbij overdracht van activa en passiva tussen de onderneming en haar deelnemingen en tussen deelnemingen onderling heeft plaatsgevonden, zijn niet verwerkt voor zover deze als niet gerealiseerd kunnen worden beschouwd.

8.10 Toelichting op de enkelvoudige balans

22. Materiële vaste activa

De samenstelling en het verloop van de materiële vaste activa in het boekjaar 2020/2021 blijken uit het volgende overzicht:

	Bedrijfsgebouwen en -terreinen	Activa in uitvoering	Totaal 2020/2021
Aanschafwaarde	25.241	2.144	27.385
Cumulatieve afschrijving	-14.444	0	-14.444
Boekwaarde per 1 juli	10.797	2.144	12.941
Investeringsen	3.307	16	3.323
Ingebruikname	2.144	-2.144	0
Afschrijvingen	-761	0	-761
Saldo	15.487	16	15.503
Aanschafwaarde	30.692	16	30.708
Cumulatieve afschrijving	-15.205	0	-15.205
Boekwaarde per 30 juni	15.487	16	15.503

23. Financiële vaste activa

Het verloop van de posten onder de financiële vaste activa is als volgt:

	Deelnemingen in groeps- maatschappijen	Vorderingen op groeps- maatschappijen	Andere deelnemingen	Vorderingen op Vereniging HZPC	Latente belasting- vordering	Overige effecten	Overige vorderingen	Totaal 2020/2021
Boekwaarde per 1 juli	56.067	2.965	8	65	1.844	24	305	61.278
Investerings/toename	0	12	0	0	1.107	0	0	1.119
Resultaat deelnemingen	4.573	0	0	0	0	0	0	4.573
Valutaverschillen	-177	0	0	0	0	0	0	-177
Afschrijvingen/aflossingen	1.859	-500	0	-49	0	0	-40	1.270
Dividend	-20.100	0	0	0	0	0	0	-20.100
Voorziening deelnemingen	-582	0	0	0	0	0	0	-582
Boekwaarde per 30 juni	41.640	2.477	8	16	2.951	24	265	47.381

De aflossingen/afschrijvingen op deelnemingen in groepsmaatschappijen betreft de mutatie in verband met de afwaardering van de vorderingen op deelnemingen met een negatieve boekwaarde.

De vorderingen op groepsmaatschappijen hebben een looptijd variërend tussen de 3 en 8 jaar. Over de vordering wordt rente in rekening gebracht, deze varieert van 1% tot 2,5%.

24. Overige vorderingen en overlopende activa

	30-jun-21	30-jun-20
Te vorderen subsidie	37	19
Vooruitbetaalde bedragen	329	104
Stand per 30 juni	366	123

25. Eigen vermogen

Het verloop van de posten in het eigen vermogen is als volgt:

	Gestort en opgevraagd kapitaal	Agio- reserve	Andere wettelijke reserves	Reserve omrekenings- verschillen	Overige reserve	Totaal 2020/2021
Stand per 1 juli	15.675	1.433	2.069	-1.179	35.358	53.356
Mutaties in het boekjaar 2020/2021						
Dividend	0	0	0	0	-784	-784
Resultaat van het boekjaar	0	0	0	0	15	15
Valutaverschillen	0	0	0	-110	0	-110
Overige mutaties	0	0	597	0	-597	0
Stand per 30 juni	15.675	1.433	2.666	-1.289	33.993	52.478

Geplaatst kapitaal

Het maatschappelijk kapitaal van de onderneming bedraagt EUR 50.000.000 (2019/2020 EUR 50.000.000) en is verdeeld in 2.500.000 aandelen van EUR 20 elk waarvan 783.725 gewone aandelen geplaatst zijn. Het gestort en opgevraagd kapitaal dat is gestort bedraagt EUR 15.674.500 (ultimo 2019/2020 EUR 15.674.500).

Agioreserve

Het agio omvat de opbrengsten uit de uitgifte van aandelen voor zover deze hoger zijn dan het nominale bedrag van de aandelen (opbrengsten boven pari).

Andere wettelijke reserves

De post andere wettelijke reserves bestaat uit een wettelijke reserve deelnemingen en de wettelijke reserve inzake ontwikkelingskosten. De wettelijke reserve deelnemingen heeft betrekking op deelnemingen die volgens de vermogensmutatiemethode zijn gewaardeerd. De reserve betreft het verschil tussen de op basis van de grondslagen van de moedermaatschappij berekende ingehouden winst en rechtstreekse vermogensmutaties van de deelnemingen enerzijds, en het deel daarvan dat de moedermaatschappij zou kunnen laten uitkeren anderzijds. Bij dit laatste is rekening gehouden met mogelijk niet-uitkeerbare winsten door deelnemingen die B.V.'s zijn in verband met door de besturen van de B.V.'s uit te voeren uitkeringstests. De wettelijke reserve inzake ontwikkelingskosten betreft de gevormde reserve voor het niet afgeschreven deel van de geactiveerde ontwikkelingskosten. De wettelijke reserves worden op individuele basis bepaald.

De mutatie ziet met name op de bijzondere afwaardering van het immateriële vaste actief.

Reserve omrekeningverschillen

In deze wettelijke reserve worden valutaverschillen verantwoord die het gevolg zijn van de omrekening van functionele valuta van bedrijfsuitoefeningen in het buitenland naar presentatievaluta van de moedermaatschappij. Bij verkoop van een deelneming worden de op deze deelneming betrekking hebbende cumulatieve valutaverschillen overgeboekt naar de overige reserves.

Overige reserves

De Algemene Vergadering wordt voorgesteld het resultaat na belastingen over 2020/2021 als volgt te bestemmen: een bedrag van EUR 769.000 in mindering te brengen op de overige reserves en een bedrag van EUR 784.000 als dividend uit te keren.

De mutatie ten bedrage van EUR 597.000 betreft de dotatie naar de wettelijke reserve.

Voorstel tot resultaatbestemming

De Algemene Vergadering wordt voorgesteld het resultaat na belastingen over 2020/2021 als volgt te bestemmen: een bedrag van EUR 769.000 in mindering te brengen op de overige reserves en het resterende bedrag van EUR 784.000 als dividend uit te keren. Per aandeel is er EUR 1,00 beschikbaar. Dit voorstel is in de balans verwerkt onder de kortlopende schulden.

26. Voorzieningen

Voorziening deelnemingen

De samenstelling en het verloop van de voorziening in het boekjaar 2020/2021 blijken uit het volgende overzicht:

	2020/2021	2019/2020
Stand 1 juli	582	554
Dotatie	0	582
Onttrekking	-582	-554
Stand per 30 juni	0	582

De voorziening heeft betrekking op de deelnemingen met een negatieve nettovermogenswaarde.

Overige voorzieningen

De samenstelling en het verloop van de overige voorzieningen in het boekjaar 2020/2021 blijken uit het volgende overzicht:

Overige voorzieningen		
	2020/2021	2019/2020
Stand 1 juli	29	17
Dotatie	0	12
Onttrekking	-7	0
Stand per 30 juni	22	29

De overige voorziening betreft de jubileavoorziening welke is berekend, gebruikmakend van een disconteringsvoet van 4%, en rekening houdend met het verwachte personeelsverloop.

27. Belastingen en premies

	30-jun-21	30-jun-20
Loonheffing en sociale verzekeringen	31	36
	31	36

28. Overige schulden en overlopende passiva

	30-jun-21	30-jun-20
Te betalen lonen en salarissen	519	593
Schulden inzake pensioenen	15	13
Nog te ontvangen facturen	149	279
Overige bedragen	463	146
	1.146	1.031

29. Aandeel in resultaat van ondernemingen waarin wordt deelgenomen na belastingen

Dit betreft het aandeel van de onderneming in de resultaten van haar deelnemingen, waarvan een bedrag van EUR 4.572.784 (2019/2020: EUR 11.215.000) groepsmaatschappijen betreft. Het overige deel betreft resultaat in minderheidsbelangen ten bedrage van EUR 239.997 (2019/2020: EUR 147.000 negatief).

30. Overig resultaat na belastingen

Het overig resultaat na belastingen betreft de reguliere kosten voor het voeren van holdingsactiviteiten. De kosten betreffen personeelskosten, overige bedrijfskosten waaronder juridische kosten, afschrijvingen, bijzondere waardeverminderingen en rentebaten en -lasten.

Lonen en salarissen

	2020/2021	2019/2020
Brutolonen personeel	1.487	1.060
Sociale werkgeverslasten personeel	104	40
Pensioenpremie personeel	116	62
	<u>1.707</u>	<u>1.162</u>

Specificaties aantal fte's

	2020/2021	2019/2020
Directie, administratie en IT	8	4

Bij HZPC Holding B.V. waren gedurende het boekjaar gemiddeld 10 fte in dienst en alle werkzaam in Nederland (vorig boekjaar 4 fte).

Overige toelichtingen

Financiële instrumenten

De onderneming maakt in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van financiële instrumenten die de onderneming blootstelt aan markt-, valuta-, rente-, krediet- en liquiditeitsrisico's. Om deze risico's te beheersen heeft de onderneming een beleid, inclusief een stelsel van kredietlimieten en procedures opgesteld om de risico's van onvoorspelbare ongunstige ontwikkelingen op de financiële markten en daarmee de financiële prestaties van de onderneming te beperken.

Kredietrisico

De onderneming loopt kredietrisico over leningen en vorderingen opgenomen onder financiële vaste activa, overige vorderingen en liquide middelen.

Liquiditeitsrisico

De onderneming bewaakt de liquiditeitspositie door middel van opvolgende liquiditeitsbegrotingen. Het management ziet erop toe dat er voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen.

Renterisico

De onderneming loopt renterisico over de rentedragende vorderingen en schulden. Zowel over deze vorderingen en schulden zijn variabele rentende renteafspraken overeengekomen, hierdoor loopt de onderneming risico ten aanzien van toekomstige kasstromen. Om het renterisico op de kredietfaciliteit te beperken is als mitigerende maatregel een rente cap overeenkomst afgesloten.

Niet uit de balans blijkende activa en verplichtingen

- De onderneming heeft verplichtingen van operationele leaseverplichtingen en huur voor een bedrag van EUR 74.000. Van dit bedrag heeft EUR 42.000 een looptijd van korter dan 1 jaar. Het overige betreft een verplichting korter dan 5 jaar. De last voor huur en lease in het boekjaar 2020/2021 bedroeg EUR 69.000.

Fiscale eenheid

De onderneming vormt tezamen met haar binnenlandse dochterondernemingen een fiscale eenheid voor de heffing van vennootschapsbelasting en omzetbelasting. Elk der vennootschappen is volgens de standaardvoorwaarden aansprakelijk voor te betalen belasting van alle bij de fiscale eenheid betrokken vennootschappen. De fiscale eenheid wijkt niet af van de fiscale eenheid in de geconsolideerde jaarrekening.

Bezoldiging Directie en Raad van Commissarissen

De opgave inzake de bezoldiging van directie is achterwege gelaten met een beroep op artikel 2:383 lid 1 BW, laatste volzin. De bezoldiging van de commissarissen bedraagt EUR 98.000 (2019/2020: EUR 98.000).

Joure, 7 oktober 2021

De directie:

G.F.J. Backx (CEO), statutair bestuurder

H. Verveld (CCO)

J.L. van Vilsteren (CFO)

De raad van commissarissen:

M.J. Ubbens, voorzitter

C.J. Biemond

I. Frovola

M. Kester

M. Hommes-Gesink

09 OVERIGE GEGEVENS

Statutaire bepalingen inzake resultaatbestemming

Op grond van artikel 27 van de statuten van HZPC Holding B.V. kan de vennootschappelijke winst jaarlijks een door het bestuur met goedkeuring van de Raad van Commissarissen te bepalen percentage worden gereserveerd, terwijl daarop voorts in aftrek worden gebracht de niet gedelgde verliessaldi van de voorgaande jaren, alsmede de belastingen welke ten laste van de winst geheven zijn of geheven zullen worden, zo nodig door schatting vast te stellen. De aldus resterende winst staat ter vrije beschikking van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. De vennootschap kan aan de aandeelhouders en eventuele andere gerechtigden tot voor uitkering vatbare winst slechts uitkeringen doen voor zover het eigen vermogen groter is dan het gestorte en opgevraagde deel van het kapitaal vermeerderd met de reserves die krachtens de wet of de statuten moeten worden aangehouden.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de Algemene Vergadering van HZPC Holding B.V.

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2020/2021 van HZPC Holding B.V. (of hierna 'de vennootschap') te Joure (hierna 'de jaarrekening') gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de betreffende jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van HZPC Holding B.V. per 30 juni 2021 en van het resultaat over het boekjaar 2020/2021, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

De jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 30 juni 2021;
2. de geconsolideerde en enkelvoudige winst- en verliesrekening over het boekjaar 2020/2021; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van HZPC Holding B.V. zoals vereist in de Wet toezicht accountants-organisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

De impact van de onzekerheden als gevolg van COVID-19 op onze controle

De aanhoudende impact van COVID-19 op onze controle van het liquiditeitsrisico van de vennootschap is relevant voor het begrip van de gebruikers van onze controle. De directie is verantwoordelijk voor het beoordelen van de mogelijke effecten van COVID-19 op het liquiditeitsrisico en voor het op passende wijze in de jaarrekening toelichten van de resultaten van deze beoordeling. Wij evalueren en kritisch bevragen de directie over de geschiktheid van hun beoordeling en de toereikendheid van de daarmee verband houdende toelichtingen. De geschiktheid van de beoordeling van de directie hangt af van de redelijkheid van gemaakte schattingen ten aanzien van toekomstige economische vooruitzichten en prestaties van de vennootschap. De COVID-19-pandemie stelt de mensheid en de economie wereldwijd voor een ongekende uitdaging. De gevolgen hiervan zijn op de datum van deze controleverklaring onderhevig aan een belangrijke mate van onzekerheid. Wij hebben de situatie en de onzekerheden zoals toegelicht in het onderdeel 'Continuïteit' in de toelichting van de jaarrekening geëvalueerd en beschouwen de toelichting als toereikend.

Echter, een controle kan niet de onbekende factoren, of alle mogelijke toekomstige implicaties voor een entiteit voorspellen en dit is in het bijzonder het geval met COVID-19.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het directieverslag;
- verslag van de Raad van Commissarissen;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle van de jaarrekening of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het directieverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van de directie en de Raad van Commissarissen voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van de jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring de aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de vennootschap haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel

van de groepsonderdelen. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de Raad van Commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Groningen, 7 oktober 2021

KPMG Accountants N.V.

K. Woldering RA